



# ŠVEICARIJOS LIETUVIŲ ŽINIOS

Neperiodinis leidinys Nr. 20 (27).

2012 metų birželis

1951-1953 metais išleisti 7 numeriai. Laikraštis vėl pradėtas leisti 2001 metais.



## TURINYS

### PRISTATOME

Naujas Ambasadorius Berne 2

### ŠVENTĖS

Vasario 16-osios šventė 3

### IŠ BENDRUOMENĖS GYVENIMO

Išrinkta nauja ŠLB valdyba 5

Poezijos pavasaris Šveicarijoje 6

Slidinėjimo savaitgalis 8  
Lituanistinių darželių naujienos 9  
Pokalbiai Ciuricho knygos klube 11  
Knygos pristatymas Bazelyje 12  
Akcija „Gyva atmintis“ 14

ŠVEICARIJA IR LIETUVA: SAŠAJOS  
Šveicarija Lietuvoje 15  
Pasilikę Šveicarijos žemėje 16  
Šveicariškas restoranas 18  
Klaipėdoje

SVEČIŲ MINTYS PO KELIONĖS  
Interviu su P. Meškėla ir J. Miliumi 19

MANO ŠVEICARIJA  
Apie šokoladą ir kitką 21

LIETUVIAI PASAULYJE  
Iškilmingas atidarymas Vasario  
16-osios gimnazijoje 22

SKELBIMAI / ADRESAI 23

## Redakatoriaus žodis



Vyr. redaktorė  
**VIRGINIJA  
SIDERKEVIČIŪTĖ**

Šveicarijos lietuviai rūpestingai saugo senas Bendruomenės tradicijas ir rūpinasi naujų kūrimu: vasarį tradiciškai rinkomės švęsti Vasario 16-osios Ciuriche. Šiemet į Marijos Lourdes bažnyčios salę visi norintys vos tilpo. Ar pasiūlgę bendravimo, ar suvilioti puikios vakaro programos, lietuviai suvažiavo net iš atokiausių Šveicarijos kampelių.

Kovo mėnesį jau trečią kartą rinkomės į (ne)slidinėjimo savaitgalį Bad Serneus.

Šį pavasarį, kaip ir kasmet, Šveicarijoje netrūko lietuviškų literatūrinių renginių – be tradicinių Bazelio ir Ciuricho knygų klubo susitikimų, balandį Šveicarijoje svečiavosi rašytojas Petras Venclovas.

Tikimės, kad dar viena graži tradicija prigis ir bus puoselėjama, o gal net kaip Valstybės dienos atkūrimo, Joninių ir Advento šventės, taps ketvirtąją Šveicarijos lietuvių metinė švente – prisivilioję *Poezijos pavasario* paukštę, norime, kad ji lankytų mus kasmet.

Dar viena kita savaitė ir susitiksimė švęsti pačios ilgiausios metų dienos – pinsime Joninių vainikus, šoksime, sutemus degsime laužą, eisime ieškoti paparčio žiedo ir dainuodami dainas, prie Lemano ežero pakrantės lydėsime saulę trumpiausiam metų poilsiui.

Iki malonių susitikimų!



Su anūke Upe Tamošauskaite

## Pristatome: LR ambasadorius dr. Jonas Rudalevičius

Gimiau 1950 m. balandžio 26 d., Vievio r., Vilkabalių k. Baigęs statybos ekonomikos ir organizavimo studijas tuometiniame VISI, dabar VGTU, likau ten dirbti Verslo vadybos katerdoje dėstytoju. Čia dirbdamas apgyniau socialinių mokslų daktaro disertaciją.

Lietuvai atkūrus Nepriklausomybę, pakeičiau darbo profilį-perėjau į politinę valstybinę veiklą: buvau paskirtas LR Ministro Pirmininko įgaliotiniu ekonomikos ryšiams su užsieniu. Tuo laiku teko derėtis su įvairių Europos šalių įmonių atstovais dėl LR piliečių ir diplomatinės pasų gamybos.

Vėliau teko atstovauti Lietuvai įvairiose Europos šalyse – buvau Lietuvos Respublikos nepaprastasis ir įgaliotasis ambasadorius Austrijos Respublikoje, Slovakijos Respublikai, Slovėnijos Respublikai, Kroatijos Respublikai ir Lichtenšteino Kunigaikštystei, taip pat trejus metus (iki 2012 m. balandžio mėnesio) buvau LR ambasadoriumi prie Jungtinių Tautų biuro Ženevoje. Jau būnant Ženevoje, lankantis „RATO“

renginiuose teko susitikti ir susipažinti su daugeliu lietuvių, gyvenančių Šveicarijoje. Nuo š.m. balandžio mėnesio perėmus LR ambasados Šveicarijos Konfederacijoje Berne vairą tikiusi, kad bendravimas su Šveicarijos lietuviais bus tik dar intensyvesnis.

Dirbdamas čia stengsiuosi, kad abiejų šalių politikai, verslininkai, mokslininkai ir menininkai kuo dažniau lankytų vieni kitus svečiuose - tiesioginis žmonių ryšiai leidžia tikėtis teigiamų bei akivaizdžių rezultatų. Ir, žinoma stengsiuosi, kad Lietuvos vardas būtų žinomas kuo didesniai šveicarų ratui. Tai būtų bent dalelytė įnašo, kad mūsų bendri Europos namai būtų gražesni, saugesni ir turtingesni.

„Tikėjimas žmogumi, jo gėrio ir grožio vertybėmis“ - mano kredo, kuriuo vadovaujuosi gyvenime. Todėl stengiuosi vengti supaprastinto, technokratinio požiūrio į išylančias problemas, bandau jas spręsti betarpiškai bendraudamas su žmonėmis.

## Vasario 16-osios šventėje visko buvo daug - svečių, vaišių, rimties ir linksmybių



**JŪRATĖ  
CASPERSEN**

2012 metų Vasario 16-osios šventė vyko vasario 25 d. Ciuriche, Marijos Lourdes bažnyčios žemutinėje salėje. Kaip visada turime sulaukti didžiosios dalies slidinėtojų, pargrįžusių iš atostogų, kad apie 160 lietuvių ir jų šeimų narių galėtų savaitgalį sugužėti į Ciurichą didžiausiai tradicinei metų šventei.

Nuo Bendruomenės susikūrimo 1950 metais ši šventė yra dažnai vienintelė metuose, suburianti lietuvių iš visų Šveicarijos kampelių, kad galėtų aptarti praėjusių metų darbus, numatyti naujus, pabendrauti ir kartu pažymėti šią lietuviui reikšmingiausią istorinę datą.

Visos dienos Šveicarijos lietuvių suvažiavimas vadinasi „Vasario 16-osios šventė“, nors joje yra daug atskirų dalių - tai ir metinis ŠLB narių susirinkimas, ir vienintelės metuose lietuviškos Šv. Mišios už Lietuvą ir už Anapilin iškeliavusius mūsų Bendruomenės narius, ir Lietuvos

Valstybės atkūrimo dienos minėjimas, ir kultūrinė-meninė programa, ir, kas be ko, lietuviškos vaišės. Tokios programos organizavime dalyvauja net pora dešimčių žmonių.

Šiais metais šventė prasidėjo Šv. Mišiomis, kurias aukėjo Lietuvos Vyskupų konferencijos delegatas užsienio lietuvių katalikų Sielovada, prelatas Edmundas J. Putrimas iš Kanados. Jam talkino kartu atvykęs, Sankt Morice pastoracinį darbą dirbantis lietuvis Audrius Micka. Šv. Mišių metu visad paminime tais metais Anapilin iškeliavusius mūsų bendruomenės narius. Šiais metais atsisveikinome su ilgamečiu ŠLB nariu, senjoru Renaldu Vinteleriu (1925.07.20 - 2013.06.20).

Po mišių susirinkome į salę, kur dienos programą pradėjome visuotiniu metiniu ŠLB narių susirinkimu. Šveicarijos lietuviai nelabai mėgsta metinius ŠLB susirinkimus, nes kai kam jie atrodo nereikšmingi, o gal net primenantys buvusius sovietinius ar kitokius išgyventus nelabai savanoriškus susirinkimus. Sukandę dantis atsėdi tą valandą, kaip būtina, laukdami lietuviškų vaišių ir kultūrinės programos su svečiais iš Lietuvos. Kad taupytume brangų tautiečių laiką ir kompensuotume jų ilgą kelionę į Ciurichą, kuri galbūt tęsėsi daugiau nei 3 valandas (pvz.

iš Ženevos ar Lugano), pradėjome metinę ŠLB valdybos darbo ir finansinę ataskaitas bei lietuviškos veiklos metinę apžvalgą siūsti ŠLB nariams su Kvietimais į šventę. Tik iškilus diskutuotiems klausimams, susirinkimas kartais pratęsiamas.

Vistik visuotinis ŠLB metinis susirinkimas yra svarbus ir būtinas Bendruomenės gyvavimo ir gyvybės ženklas, to reikalauja ŠLB Statutai, ir tik apie šią mūsų šventės dalį „lipdosi“ visa kita. Bendruomenės gyvavimas nėra savaiminis - jį palaiko Bendruomenės valdybos ir aktyvių jos narių sistemingas ir koordinuotas darbas. Narių susirinkimas yra ta demokratinio valdymo dalis, kurioje Jūsų rinkta valdyba atsiskaito rinkėjui už jam patikėtą darbą.

ŠLB kasmet suorganizuojamos 3 tradicinės šventės (Vasario 16-oji, Advento ir Joninių/Rasų), periodiškai, du kart per metus leidžiamas ŠLB laikraštis „Šveicarijos lietuvių žinios“, gyvybe ir įvairiapusiškumu alsuoja bendruomenės internetinė svetainė, veikia du Lietuviškos knygos klubai (Ciuriche ir Bazelyje), du savaitgaliniai lituanistiniai darželiai-mokyklėlės (Ciuriche ir Ženevoje), kuriuos lanko gerokai virš 30 vaikų, lietuviai kas mėnesį renkasi į neformalius susitikimus net keturiuose Šveicarijos miestuose (Ciuriche, Lozanoje/Ženevoje ir Berne). Prie šitų nuolat vykstančių renginių ir susiejimų kasmet dar yra suorganizuojami 2-3 bendruomeniniai kultūriniai, literatūriniai ar laisvalaikio projektai, organizuojamos labdaros akcijos paramos reikalingiems Lietuvos seneliams ir vaikams. Visa tai atlieka visuomeniniais pagrindais mūsų nariai, aukodami savo patirtį, laiką ir resursus. Todėl ŠLB narių dalyvavimas visuotiniame metiniame susirinkime, aptariant buvusius ir būsimus darbus, pripažįstant ir kartu pasidžiaugiant mūsų Bendruomenės klestėjimu, yra labai pageidautinas ir laukiamas.

Šiais metais per ŠLB visuotinį susirinkimą buvo renkama ir nauja valdyba 2012-2013 metų kadencijai.



Atsisveikinome su ilgamečiu Bendruomenės nariu Renaldu Vinteleriu.  
Ilonos Katkienės nuotrauka.





I ją išrinkti 7 nariai, kurie pristatyti atskirame straipsnyje. Šventėje taip pat dalyvavo du Skautai Vyčiai iš Jungtinės Karalystės – Kęstutis Stirba ir Vytas Rudzevičius, kurių tikslas buvo supažindinti ir pabandyti suburti Šveicarijos lietuviukus domėtis skautijos veikla (atsakinga Sigita Balčiauskas).

Vasario 16-osios šventės centre kaip visada buvo Lietuvos Valstybės atkūrimo diena: sugiedojome Tautinę giesmę, perskaitėme LR Prezidentės Dalios Grybauskaitės sveikinimą pasaulio lietuviams ir priėmėme sveikinimus iš šventės svečių. Šiame mus ir Lietuvą pasveikino LR ambasados Berne laikinoji reikalų patikėtinė Virginija Umbrasienė, Šveicarijos parlamentinės grupės ProBaltikum sekretorius Hans Graf ir prelatas Edmundas Putrimas. Taip pat buvo perskaitytas šventėje negalėjusių dalyvauti ŠLB senjorės dr. Joanos Pečiulionytės sveikinimas Bendruomenei.



Kaip ir kiekvienoje lietuviškoje šventėje, daug dėmesio sulaukia vaišių stalas. Šiame savo gardžiausius desertus susinešė šventės dalyviai, o pietų bufetą paruošė 11 mūsų bendruomenės šeiminkų. Buvo tiek įvairaus ir gardaus maisto, kad ir lauknešėliams užteko, – net keletas susidariusių grupelių patraukė pratesti susitikimo džiaugsmo. Darbščiosioms šeiminkėms atsidėkojome lietuviško putojančio vyno „Alita“ buteliu, bet norisi jas dar kartą paminėti, nes didžioji jų dalis jau ne pirmi metai talkina šiame darbe ir net paaukvoja šventei produktus. Nuoširdžiausia padėka

Vilmam Kinčiutei Kern, Mildai Matulaitytei Feldhausen, Vitai Fasler, Irenai Guegi, Dianai Brunner, Eglei Peter, Virginijai Siderkevičiūtei, Ritai Kaufmann, Irenai Žuklienei ir Tatjanai Šaulytei.

Ne paslaptis, kad kai kurie šventės dalyviai atvyko tik dėl kultūrinės-mėnės šventės dalies. Šveicarijos lietuvių tarpe pasijautė didžiulis sujudimas, kai paskelbėme, kad šiemet mus aplankys Lietuvos muzikinės ir teatrinės scenos talentai Jeronimas Milius ir Povilas Meškėla su solinių kūrybinių ir duetų programa, kurioje – žinomiausi lietuvių estrados ir miuziklų kūriniai bei Lietuvos Atgimimą menančios dainos. Turėjome nepakartojamos progos pasidžiaugti šių muzikų atliekamais skirtingo žanro kūriniais, jų noru pasidalinti



savo talentu ir laiku su Šveicarijos lietuviams, kurie nuo pat koncerto pradžios sustoję, dainuodami ir linguodami, pritarė seniai girdėtoms lietuviškomis melodijoms. Po koncerto net gerą pusvalandį vyko fotografavimosi sesija, ir buvo girdėti susižavėjimo ir dėkingumo žodžiai už gerą nuotaiką ir suteiktą malonumą. Koncerto sėkmę lėmė ir tai, kad mūsų tarpe buvo Jonas Voroneckas, paskolinęs mums savo įgarsinimo aparatūrą ir ėmėsi garso režisieriaus rolės.

Tuo šventė dar nesibaigė. Mūsų dar laukė liaudiškų šokių vakaronė, kuriai vadovavo liaudiškos muzikos kapela „Varpena“ iš Jonavos rajono Šveicarijos kaimo.

ŠLB ir Šveicarijos kaimo bendruomenė yra pasirašiusios 3 metų partnerystės ryšių sutartį, kurios pagrindu yra skatinami bendruomenių narių susitikimai ir draugystė, dalinimasis gerąja patirtimi ir vieningasis veiklai, siekiant panašių tikslų įgyvendinimo. „Varpenos“ muzikantai atvežė mums savo bendruomenės sveikinimus ir dovanas Šveicarijos lietuviams, viena kurių buvo tautinėmis spalvomis išausta juosta su žodžiu „Šveicarija“, kurią išaudė bendruomenės dailės meistras vyras. O kita dovana – tai Šveicarijos kaimo bendruomenės vėliava, kurioje ant kiekvieno keturių Šveicarijos kryžiaus kampų „auga“ po tris ažuolo lapus.

Šventėje veikė lietuviškų ir apie Lietuvą knygų kioskas (atsakinga Ilona Katkienė). Tai tradicinis ir pamėgtas Šveicarijos lietuvių būdas apsikeisti perskaitytomis knygomis, lietuviškos muzikos kompaktiniais ir vaizdiniais diskais. Tuo būdu ne tik atsinaujina asmeninės narių, bet praturtėja ir Bendruomenės mobilioji biblioteka. Be knygų kiosko šventės metu buvo pristatomi ŠLB narių savos gamybos rankdarbiai, lietuviški suvenyrai.

Iš narių atsiliepimų galime teigti, kad šventė buvo vykus. Išsiskirstė pakilios nuotaikos iki kitų ŠLB švenčių, greičiausiai – Joninių ant Lemano ežero kranto Lozanoje.

Ilonos Katkienės nuotraukose – akimirkos iš Vasario 16-osios šventės.

## Nauja Bendruomenės valdyba 2012-2013 metams

Visuočiame ŠLB narių susirinkime, įvykusiame 2012 m. vasario 25 d., buvo išrinkta nauja valdyba dviejų metų kadencijai. Ją sudaro 7 nariai, gyvenantys įvairiuose Šveicarijos regionuose.

**Vilma Kinčiūtė Kern** – ŠLB finansai

**Virginija Siderkevičiūtė** – kultūra, ŠLB laikraščio „Šveicarijos lietuvių žinios“ vyr. redaktorė, Literatūros klubo Bazelyje veikla

**Lijana Tagmann** – ŠLB laikraščio „Šveicarijos lietuvių žinios“ redkolegijos narė, Šveicarijos rytinės dalies lietuvių veiklos koordinatore

**Virgilijus Tikuišis** – prancūziškos Šveicarijos dalies lietuvių veiklos koordinators, krepšinio komandos vadovas, Joninės/ Rasų šventė.

2012 m. kovo 31 d. valdybos nariai susirinko į pirmąjį darbinį valdybos posėdį „Bad Serneus“ viešbutyje Graubiundo kantone. Jo metu buvo priimti valdybos darbo ir veiklos nuostatai, aptarti 2012 metams suplanuoti renginiai ir projektai, paskirstytos lėšos pirmo pusmečio veiklai bei aptartos sekančio „Šveicarijos lietuvių žinios“ numerio temos ir leidyba.

Valdybos narių atsakomybės sferos: **Jūratė Caspersen** – švietimas, archyvai, Lietuviškos knygos klubo Ciuriche veikla, Vasario 16-osios šventė.

**Milda Matulaitytė Feldhausen** – sveikinimai, posėdžių protokolų rašymas, Advento šventė.

**Dainora Jusevičienė** – administracija



Valdybos nariai: Lijana Tagmann, Virginija Siderkevičiūtė, Vilma Kinčiūtė Kern, Jūratė Caspersen, Milda Matulaitytė Feldhausen ir Virgilijus Tikuišis. Laimos Tikuišienės nuotrauka.



## Šveicarijos lietuvius „ištiko“ poezija



Poezijos pavasario  
Šveicarijoje  
koordinatore  
**VIRGINIJA  
SIDERKEVIČIŪTĖ**

**Pirmą kartą Poezijos pavasario istorijoje poezijos paukštė šiemet savo sparnus išskleidė ir Šveicarijoje.**

Viskas šiame pasaulyje turi savo priešistorę, turi ją ir šveicariškas Poezijos pavasaris. Jau prieš dvejus metus Ženevoje buvo surengtas poezijos vakaras, skirtas dvidešimtosioms Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo metinėms paminėti. Projekto vadovė Eglė Kačkutė pakvietė gerai žinomus poetus Daivą Čepauskaitę, Aidą Marčėną, Kornelijų Platelį ir Alvydą Šlepiką. Vakaras Ženevoje vyko lietuvių-prancūzų kalbomis, o į Ciurichą nuvykę poetai skaitė Lietuviškos knygos klubo nariams eiles tik lietuviškai.

Pernai Bazelio literatūros klubo kvietimu Šveicarijoje viešėjo irgi keturi poetai – Dovilė Zelčiūtė, Sara Poisson, Donaldas Kajokas ir Skaidrius Kandratavičius.

Taip jau sutapo, kad lietuvių poezijos skaitymai Šveicarijoje dvejus metus iš eilės buvo surengti gegužės mėnesį, kai Lietuvoje visu smarkumu vyksta tarptautinio Poezijos pavasario renginiai.

Taip ir atsirado tradicija pavasariais rengti lietuviškos poezijos skaitymus Šveicarijoje. Šiemet pirmą kartą su mumis bendradarbiavo Lietuvos rašytojų sąjunga bei tarptautinius renginius globojantis Rašytojų klubas.

Pirmąjį Šveicarijoje Poezijos pavasarį – po grafiko Stasio Krasausko „poezijos paukštės“ sparnu – pradėjome gegužės 20 d. popietę, skirta Maironio 150-osios gimimo metinėms paminėti. Grupelė

Šveicarijos lietuvių bei ką tik iš Lietuvos atvykę poetai – Aldona Ruseckaitė, Eugenijus Ališanka, Vladas Braziūnas ir Rimantas Kmita – visą dieną praleido ten, kur kadaise ir didis Lietuvos dainius keliavo bei viešėjo: plaukiojo Keturių kantonų ežeru, kėlėsi į Rigi Kulm. Maironio eilės buvo skaitomos ir Meggene.

Gegužės 21 d. poetai jau skubėjo į Bazelį, kur ir įvyko pirmasis Poezijos pavasario renginys. Būtų netiesa, jei rašyčiau, kad Bazelyje renginys vyko tik lietuvių-vokiečių kalbomis. Jei įskaičiuosime ir dialektus, vakaro metu eilės skambėjo šešiomis kalbomis. Dauguma eilėraščių buvo skaitomi lietuvių ir vokiečių kalba, vienas kitas – prancūziškai. Bazelyje tai puikiai atliko vokiečių vertėjas Detlefas Tetzl. Klausytojai turėjo unikalią galimybę išgirsti, kaip aukštaičių panevėziečių tarme skamba žymaus šveicarų poeto, visuomenės veikėjo Kurt Marti eilės, parašytos Berno tarme. Eilėraščių rinkinį „Dert geit e Mönsch“ (vok. pavadinimas: „Da geht ein Mensch“, lietuviškai: „Štai eina žmogus“, panevėziečių tarme: „Va ain žmogs“) išvertė poetas Vladas Braziūnas ir Lietuvoje gyvenantis, šveicaras vertėjas Markus Roduneris. Pastarasis išvertė ir keletą tarmiškai parašytų V. Braziūno eilėraščių į Bazelio tarmę. „Gal ne visai gryną „Baseldyytsch“ (...). Esu kilęs iš Reinfeldeno, dėl to bazeliečiams ši tarmė neturėtų būti visiškai svetima“, – laiške prisipažino Markus. Tarmiškai parašytus eilėraščius deklamavo šveicaras Lukas Voggensperger.

Vakaras Bazelyje patvirtino, kad literatūrinis dialogas tarp Lietuvos ir Šveicarijos poetų jau vyksta. Itin džiugu, kad toks dėmesys skiriamas tarmėms. Niekas turbūt net nesistebi, kad šveicarams tai svarbu. Pastaraisiais metais ir Lietuvoje vis labiau rūpinamasi tarmių puoselėjimu: 2013 m. paskelbti tarmių metais.

Gegužės 22 d. savo duris lietuvių šiuolaikinei poezijai atvėrė Ciuricho

literatūros namai. Čia vykusį vakarą pradėjo LR garbės konsulas Ciuricho ir Cugo kantonams dr. Graziano Pedroja. Savo sveikinimo kalboje jis džiaugėsi, kad Poezijos pavasaris Šveicarijoje stiprina dviejų šalių kultūrinius ryšius. Sujaudino momentas, kai garbės konsulas, perfrazavęs Amerikos prezidento J.F. Kennedy 1963 m. Berlyne ištartus žodžius, pareiškė: „Šį vakarą su pasididžiavimu sakau: „Aš esu lietuvis“. Ir šie žodžiai nėra nepagrįsti – dr. Graziano Pedroja jau spėjo įrodyti, kad visokeriopai palaiko Šveicarijos lietuvius bei skatina abišalius kultūrinius mainus: jis ne tik aktyviai prisidėjo prie Poezijos pavasario vakaro organizavimo Ciuriche, bet ir tapo festivalio rėmėju.

Susirinkusi publika po skaitymų vis nenorėjo paleisti poetų, netilo klausimai ir diskusijos apie įvairiausius dalykus. Ciuricho lietuviai be didelių išvedžiojimų poetų klausė ir ne visai poetiškų dalykų, pavyzdžiui, ar poetai gali pragyventi iš eilėraščių rašymo. Bene labiausiai įsiminė V. Braziūno atsakymas: „Poezija (pra)gyvena iš mūsų“. Klausytojams buvo smalsu sužinoti ir apie tai, kaip vyksta poezijos vertimai ir ar poetai dar atpažįsta savo eilėraščių, girdėdami ar skaitydami jį jau išverstą į kitą kalbą. Poetai pabrėžė, kad eilėraščių vertimas yra labai sudėtingas procesas, jame tenka kartais dalyvauti ir pačiam poetui. Labai svarbu yra tai, kad vertėjas turi išmanyti poezijos vertimo subtilybės, geriausia, kai vertėjas yra ir poetas. Kadangi labai mažai užsieniečių poetų, mokančių lietuvių kalbą, tai ne visuomet vertimai yra pavykę.

Ciuricho renginio metu Šveicarijos lietuvių bendruomenė sveikino į Šveicariją atvykusį poetą Eugenijų Ališanką, kuris šiemet Lietuvoje tapo Poezijos pavasario laureatu. Jam šis garbingas apdovanojimas suteiktas už poezijos rinkinį „Jeigu“. Ypač džiaugėmės, galėdami bene vieni pirmųjų pasveikinti E. Ališanką, – laureato vainikavimas Lietuvoje turėjo vykti tik poetui grįžus iš



*Poezijos pavasario renginys Bazelyje: Lukas Voggensperger, Detlefas Tetzl, Virginija Siderkevičiūtė, Rimantas Kmita, Vladas Braziūnas, Eugenijus Ališanka, Jūratė Caspersen, Beatričė Baltrušaitytė ir Aldona Ruseckaitė. Viliaus Zabulionio nuotrauka.*

Šveicarijos. Tokia Eugenijaus sėkmė džiaugėmės ir dėl to, kad daug į minėtą rinkinį įtrauktų eilėraščių jis parašė gyvendamas Šveicarijoje.

Abu renginiai – tiek Bazelyje, tiek Ciuriche – buvo užbaigti Maironio giesme „Lietuva brangi“. Lietuviams tai įprastas dalykas – tai tarsi antrasis Lietuvos himnas. O štai šveicarai stebėjosi, kad mes tokie dainingi. Ciuriche vokiškai eilėraščius skaitęs šveicaras Lukas Handschin po renginio savo žmonai Vilijai prisipažino: „Didžiausią įspūdį paliko jūsų dainavimas, – net šurpuliukai per kūną ėjo“. Ir apgailestaudamas pridūrė: „Šveicarai neturi tokio polinkio dainuoti, net savo himno nemoka...“

Paskutiniai Poezijos pavasario Šveicarijoje skaitymai vyko gegužės 23 d. Fribūre. Šio renginio organizavimu rūpinosi LR ambasada Berne.

Nuoširdžiausius padėkos žodžius skiriame poetams – Aldonai Ruseckaitėi, Eugenijui Ališankai, Vladiui Braziūnui ir Rimantui Kmitai. Ačiū Jums, kad sugebėjote ištrūkti iš Poezijos pavasario kūno Lietuvoje ir atvežėte poezijos šventę į Šveicariją!

\*\*\*

Romantizmo krypties atstovai niekada nesakė „kuriu eilėraštį“, o sakė kažką panašaus į „mane ištiko eilėraštis“. Ir dabar eilėraščiai „ištinka“ tiek poetus, tiek klausytojus. Prozos kūrinyje (dažniausiai) viskas sukasi apie kažkokį įvykį, jų grandinę, o poezija pati savaime yra įvykis. Kiekvieno poeto siekis – išlavuoti tarp eilėraščio kaip kalbinės struktūros ir eilėraščio kaip įvykio. Be to, skaitytojui pačiam skaityti eilėraščius yra ne taip jau neįprasta, o štai klausytis, kaip juos skaito pats autorius – jau kultūrinis įvykis.

Prieš pat Poezijos pavasario renginius pasiekė vienos poetės laiškas iš Lietuvos „(...) aplankiau lietuvių bendruomenės Šveicarijoje svetainę ir likau labai maloniai nustebinta, kad tokia aktyvi veikla vykdoma lietuviškos literatūros srityje – ir dar POEZIJA! PASIRODO, JI DAR GYVA IR REIKALINGA.“

Ir toli nuo Lietuvos gyvenantiems, lietuviška poezija yra gyva ir reikalinga. Jau dabar su nekantrumu pradame laukti kitų metų, kai lietuviški posmai vėl suskambės Alpių krašte, žavėdami muzikalumu lietuvių ir šveicarų. Taigi laukiame poezijos kaip kultūrinio įvykio.





## Slidinėjimo savaitgalis be slidinėjančių



**DOVILĖ  
AKUČKAITĖ**

Jau treči metai viešbučio „Bad Serneus“ šeimininkai Laima ir Sigitas Godeliai pasikvietė Šveicarijos lietuvius pas save į slidinėjimo savaitgalį.

Grupė pamažu pradėjo rinktis penktadienį: kas atvyko anksčiau, spėjo pasimėgauti pirtimi ir baseinu, vėliau atvykusieji iš karto keliavo prie vakarienės stalo. Pamažu paaiškėjo, kad nebus nė vieno slidinėjančio.

Prisikimšę pilnus pilvus vakaroti persikėlėme į židinio kambarį. Kaip pajuokavo ponas Sigitas, kartu persikėlė ir Valančiaus dvasia. Klausėmės istorijų apie viešbutį, apie ant sienų kabančius jo savininkų ir rėmėjų paveikslus, apie jau ne primą šimtmetį skaičiuojančius baldus, apie vienuolyną, esantį gretimame miestelyje Klostryje, apie jo vienuolę, prieš kelis šimtus metų atradusią stebuklingą šaltinį, dabar trykštantį viešbučio vidiniame kiemelyje.

Šiek tiek labiau vieni su kitais susipažinę, nuglostę šeimininkų šunį ir sutarę kitą dieną pusryčiauti kartu, išsiskirstėme miegoti.

Rytas žadėjo gražią dieną. „Vyturiai“ prieš pusryčius spėjo keliasdešimt kartų perplaukti šiltą sieringo vandens baseiną, o apsnūdusios „pelėdos“ pamažu rinkosi tiesiai prie stalo. Malonioj draugijoj pusryčiai šiek tiek užsitęsė. Galop išsikrapstėme iš užstalės – valdyba nuėjo spręsti svarbių Šveicarijos Lietuvių Bendruomenės klausimų, o likusieji išsiruošė į kalnus.

Mus lydėjo ponia Laima, pakeliui vis ką nors papasakodama ar parodydama. Dabar žinome, kur gyvena Britanijos karališkosios šeimos nariai, kai atvažiuoja slidinėjimo atostogų.



*Slidinėjimo savaitgalio akimirkos. Laimos Tikuišienės nuotraukos.*

Keltuvu pasikėlėme į daugiau nei dviejų kilometrų aukštį. Ten radome daug sniego – tiesa, jau gerokai pavandenijusio. Tikriausiai atrodėme kiek keistai – vieni apsirėdę šortais ir drabužiais trumpomis rankovėmis, kiti apsiavę vasariniais peršlampamais batais... Bet labai nesušalom. Apėję nedidelį ratą, pašokinėję, palakstę, pasėdinėję užuovėjoj ir pasipaveikslavę, porai valandų nutūpėm viršukalnėje esančioje kavinėje. Valgėm pietus ir kalbėjom apie apelsinų sultyse troškintus raugintus kopūstus. Galop nusileidom atgal į Klosterį ir šiek tiek graužiami sąžinės, kad gal ne tiek jau ir daug pasivaikščiojom, į viešbutį grįžom pėsti.

Valdyba vis dar posėdžiavo, o mes vėl mėgavomės pirtimis ir vandens procedūromis. Vakarienei gavome tradicinę šveicarišką patiekalą

- virtas bulves su lydytu sūriu („Raclette“). Vėliau vėl persikėlėm į židinio kambarį ir toliau klausėmės istorijų apie tai, kaip jo ekselencija Prezidentas V. Adamkus buvo užsukęs pavakarieniauti, apie pledus, į kuriuos buvo susisukę Medvedevas, Putinas ir Merkel, apie Sigito ir Laimos avantiūrizmą, kai prieš šešetą metų įsigijo potvynių permirkytą viešbutį, apie gyvenimą čia, tarp kalnų, kartu su iš Lietuvos atsivežtais šunim ir katinu, ir apie tai, kad svajoti reikia atsargiai, nes tos svajonės gali ir išsipildyti...

Kitą rytą svečiai pamažu skirstėsi: vieni anksčiau, kiti dar spėjo paklaidžioti po apylinkes, permirkti batus ir pasidžiaugti laukinių krokvų pieva. Visi dvasiškai atsigavę, įdegusiais veidais ir maloniai fiziškai nuvargę traukė į didžiuosius miestus, kuriuose jau visu smarkumu žydėjo pavasaris.



*Benas žino, ko S. Darius ir S. Girėnas nepasimėmė į lėktuvą*



*Lėktuvų lenktynės*



*Steponas Darius pasakoja savo legendinį skrydį*



*Užgavėnės: o kur mano mama?*



*Čigonės*



*RATO gimtadienis*



*Kanapinio ir Lašinio kova*



*Kartą arbatinukas pakvietė visus arbatos*



*Užgavėnių kaukės*

## AKIMIRKOS IŠ ŽENEVOS DARŽELIO RATAS GYVENIMO

*Eglės Kačkutės ir darželio  
archyvo nuotraukos*





JŪRATĖ FREIRE

### Atvelykis „Pagranduke“

Šaltą Atvelykio rytą į Ciuricho sekmadieninį lituanistinį darželį „Pagrandukas“ sugužėjo gausus būrelis mažylių ir jų tėvelių ne tik iš Ciuricho, bet ir iš Sankt Galleno, Švico, Bazelio ir kitų vietovių.

Ne taip seniai į darželio veiklą įsijungusios mamytės Aistė, Ingrida ir Danguolė suorganizavo Margučių šventę, t.y. velykinių kiaušinių marginimo ir ridenimo šventę. Padainavę ir pašokę, mažieji su dideliu užsidegimu kibo į darbą, jiems talkino didesnės sesės, mamytės ir tėveliai. Margučiai išėjo labai gražūs. Vaikučiai juos ne tik nudažė, bet ir apklijavo lapeliais, popieriniais gyvulėliais ir paukšteliais.

Po to sekė dar linksmesne dalis - kiaušinių ridenimas. Riedėdami kiaušinėliai atsitrenkdavo į pakeliui pabertus šokoladinius kiaušinukus, kuriuos ridenantysis galėjo tuoj pat susirinkti. Kiek džiaugsmo buvo, kiek kiaušinių: ir tikrų, ir šokoladinių! Dar ir tikras linksmas daiktų „mūšis“ tarp vyresniųjų išdykėlių įvyko. Ak kaip gerai, kad ne kiaušinių!

Pabaigoje, kaip visada, visi susirinko prie bendro šventinio vaišių stalo. Oi, kokie gardūs buvo velykiniai margučiai!

„Naujųjų“ mamyčių pirmasis „blynas“ neprisilo - šventė puikiai pavyko. Net darželio „senbuviai“, Ona ir Simas, grįžę namo vienas per kita čiauškęjo, kaip jiems patikęs darželis ir iš karto pageidavo vėl dažyti ir ridenti kiaušinius.

*Jūratės Freire ir Gitos Herzog nuotraukose - akimirkos iš Atvelykio ir Motinos dienos šventės.*



## Knygos ir pokalbiai Lietuviškos knygos klubuose

JŪRATĖ  
CASPERSEN

Po 2011m. kovo pabaigoje surengtos literatūrinės švietėjiškos konferencijos „Laiko ženklai kultūros istorijoje“, skirtos Ciuricho Lietuviškos knygos klubo 10-mečiui paminėti, klubas sėkmingai pradėjo savo veiklos antrąjį dešimtmetį.

Rugsėjo mėnesį aptarėme Rimanto Marčėno kūrybą. R. Marčėnas yra profesionalus istorikas ir brandžiausią jo kūrybos dalį sudaro istoriniai romanai. Rašytojas iš negausių istoriniuose šaltiniuose paminėtų faktų atkuria didžiųjų ir ne tokių žymių kunigaikščių gyvenimą, atskleidamas ne tik jų žūtbutines kovas, bet ir suokalbius, klastas ir apgaules. („Karūnos spindesio apakinti“, 2007). 2009 m. išleistas istorinis romanas „Sosto papėdėje“ pasakoja apie XIII amžiaus Lietuvą; apie karalių Mindaugą ir jo neaiškiomis aplinkybėmis mirusią žmoną Mortą, apie žemaičių kunigaikštį Treniotą ir kunigaikštį Daumantą, kurio žmoną vėliau paviliojo pats karalius, ir kaip visa tai atsiliepė tolimesniam kunigaikštystės gyvenimui. Kadangi mūsų klubo kompanijoje dominuoja moterys, nelikome nepastebėjusios to, ką subtiliai siekė parodyti romano autorius: kad viduramžiais LDK moterų, ypač kilmingųjų, vaidmuo ne tik šeimoje, bet ir valstybės reikaluose buvo akivaizdžiai didesnis, negu to paties laiko Vakarų Europos moterų. Pasirodo, kad net svetimtaučiai to meto metraštininkai su nuostaba yra tai pastebėję.

Lapkričio mėnesį klubietės buvo susirinkusios aptarti Jolitos Skabliauskaitės romano „Sado sindromas“, o per Kalėdines atostogas užsibrėžėme perskaityti visas penkias suaugusiųjų kategorijoje „Metų knygos“ rinkimų akcijai

nominuotas knygas. Sąrašė buvo Alfonso Andriuškevičiaus „Vėlyvieji tekstai“, Romualdo Granausko „Trys vienvėdės“, Sigito Parulskio „Prieš mirtį norisi švelnaus“, Undinės Radzevičiūtės „Baden Badeno nebus“ ir Kristinos Sabaliauskaitės „Silva Rerum II“.

Sausio mėnesio vakaronėje rinkome Metų knygą. Apėjus mūsų klubiečių nuomonių ratą, išryškėjo favoritai - S. Parulskio, K. Sabaliauskaitės ir R. Granausko kūriniai. Visi trys rašytojai mūsų klubo skaitytojoms gerai pažįstami, visų kūryba buvo aptarta mūsų vakaronėse (Romualdo Granausko – 2001 metais lapkričio mėn., Sigito Parulskio - 2008 metų rugsėji, o Kristinos Sabaliauskaitės romaną „Silva Rerum“ aptarėme 2009 metų kovo mėnesį, dalyvaujant pačiai autorei). Labiausiai patikęs R. Granausko romanas „Trys vienvėdės“ susideda iš dešimties atskirų novelių, kuriose vaizduojama autobiografinė autoriaus patirtis sovietinėje Lietuvoje. Geografinės vietovės, realūs žinomi žmonės ir šmaikščiai atpasakotos tikroviškos situacijos - viskas atpažįstama. Skaitytojas šypsodamasis skaito noveles, čia pat suvokdamas, kad tai nėra anekdotiniai pasakojimai - tai blaiviu protu ir jau iš šono vertinančio žmogaus sovietinės realybės pavaizdavimas. Balsuodamos už šį romaną, klubietės teigė, kad jis yra panašus į kitus R.

Granausko kūrinius: „Gyvenimas po klevu“ ir „Jaučio aukojimas“. Atrodo, kad Granauskas galbūt ir nemoka rašyti prastų kūrinių; jie lenda giliau po oda, prašosi platesnės analizės ir apmąstymų nei „priešmieginė lektūra“.

R. Granausko kūryba yra granauskiškai autentiška, paties išgyventa. Rašytojas pats viename interviu yra pasakęs, kad kūryba yra jo pašaukimas, ir jis nieko daugiau nemoka daryti, jis pirmiausia rašas sau, rimtai negalvodamas apie joki skaitytoją, rašas tai, kas rūpi jam pačiam.

Kai Lietuvoje vasario pabaigoje paskelbtų „Metų knygos 2011“ rinkimų nugalėtoja suaugusiųjų kategorijoje tapo K. Sabaliauskaitės knyga „Silva Rerum II“, mes taip pat pasidžiaugėme, kad pirmosios knygos „Silva Rerum“ tęsinys - spalvingas Norvaišų šeimos sekančios kartos gyvenimo pavaizdavimas - buvo skaitytojų taip pat palankiai įvertintas, kaip ir pirmoji knyga.

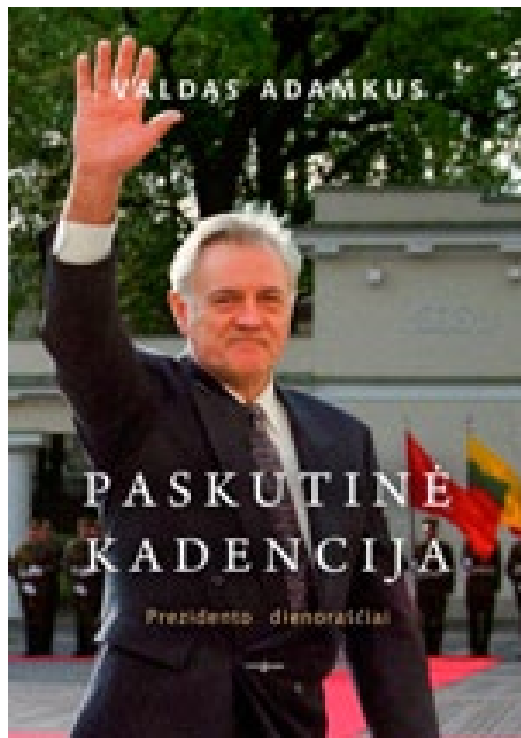
2012 m. sausio mėnesį išsirinkome knygas visų metų skaitymams ir aptarimams. Kovo mėnesiui atiteko buvusio LR Prezidento Valdo Adamkaus dienoraščių knyga „Paskutinė kadencija“. Ši knyga - apie gerai pažįstamus netolimos praeities įvykius, palydimus Prezidento V.





Adamkaus įžvalgomis ir vertinimais. Iš jos skaitytojas susidaro išsamų Lietuvos valstybės politinio gyvenimo vaizdą, adekvačiai atstojantį visą 2004-2009 metų lietuviškos spaudos informaciją. Apie 530 puslapių apimties knygoje chronologiškai užfiksuoti svarbiausi politiniai, ekonominiai ir visuomeniniai įvykiai Lietuvoje, neaplenkiant valdžios keitimosi, Seime diskutuotų klausimų ir priimtų įstatymų, politikierių skandalų ir rietenų, Lietuvą aplankiusių aukštų ir garbingų svečių viešnagių, paties Prezidento kelionių.

Diskusijose vieningai sutikome,



kad geresnio varianto išsilaisvinusiai Lietuvai net negalėjo būti, kaip postsovietinės valstybės vadovo pareigą patikėti vakarietišku pažiūrų ir patirties žmogui. Valdo Adamkaus charizma, inteligencija, vidinė kultūra ir politinio bei organizacinio darbo patirtis JAV įkvėpė lietuvių naujos valstybės kūrimui. Jo betarpiško bendravimo kultūra, kalbų mokėjimas ir asmeninės draugystės su įtakingais politikais užsienyje neabejotinai prisidėjo prie Lietuvos siekių įgyvendinimo ir pasitikėjimo Lietuva atmosferos. Labai palankiai vertinamas pasaulio didžiųjų politikų, namuose, jis, deja, dažniausiai susilaukdavo savos spaudos puolimo ir savų politikierių pamokymų.

Iš Prezidento dienoraščių darosi aišku, kad jam sunkiausia buvo įveikti ne šalies politinius, ekonominius ar teisėsaugos būklės sunkumus, bet kovoti su šalies politinio gyvenimo provincialumu ir interesų smulkumu. Baigiamajame knygos žodyje Valdas Adamkus prisipažįsta, kad pradėdamas eiti Lietuvos prezidento pareigas, menkai išmanė Lietuvos politinę virtuvę ir partijų gyvenimą, nepakankamai pažinojo penkis sovietinės okupacijos dešimtmečius išgyvenusią visuomenę, kurioje „žmonės brendo visiškai kitokiomis sąlygomis ir jų vertybės, mąstymas gali gerokai skirtis nuo Vakarų šalių visuomenėms įprasto modelio“ (p. 524).

Vakaronės metu buvo pristatytos ir aptartos dar dvi knygos - Valdo Adamkaus pirmosios prezidentinės kadencijos dienoraščiai „Be nutylėjimų“ (2004) ir jo inicijuota knyga, skirta Almos Adamkienės 80-mečio jubiliejui - „Alma“ (2007). Pastaroji knyga mus labai sužavėjo. Gal ne visi žino, kad nuo pirmos Valdo Adamkaus prezidentavimo dienos Alma Adamkienė pradėjo labdaringą veiklą Lietuvoje, įkurdama labdaros ir paramos fondą. Šio fondo lėšomis buvo sutvarkytos dešimtys kaimo mokyklų, šimtams kaimo moksleivių suteikta galimybė dalyvauti kūrybiniuose ir švietimo projektuose, tūkstančiams suteikta galimybė skaityti naujausias knygas, padovanotos Kalėdinės ir Velykinės šventės bei dovanos. (Ir šiandien Almos Adamkienės fondas remia vaikus, ne tik mokyklose, bet ir ligoninėse, ir vaikų globos namuose).

Knygos „Alma“ gale surašyti A. Adamkienės įvairūs aukšti ir garbingi pasaulio šalių apdovanojimai ir įvertinimai, deja, tarp jų - nė vieno lietuviško...

2012 metų Ciuricho Lietuviškos knygos klubo veiklos planuose - Algimanto Čekuolio, Jurgos Tumasonytės, Grazildos Ragauskaitės ir Sigito Gedos kūrybos aptarimai.



VIRGINIJA  
SIDERKEVIČIŪTĖ

### Romano „Kartybių taurė - iki dugno“ pristatymas Bazelio knygos klube

Balandį Šveicarijoje viešėjo rašytojas Petras Venclovas. Pažintis su autoriumi prasidėjo dar 2009 m., kai jis kartu su kitais Kauno rašytojais ir menininkais dalyvavo projekte „Tautinės kultūros sklaida: Lietuva - Šveicarija“. Ir vėliau iš rašytojo mus pasiekdavo žinios apie literatūrinius renginius Lietuvoje, naujai išleistas ir dėmesio vertas lietuvių rašytojų knygas.

Tiek susirinkę į knygos aptarimą, tiek visi tie, su kuriais teko kalbėtis apie romaną, negailėjo gerų atsiliepimų. „Kartybių taurė - iki dugno“ - tai epinis ir psichologinis romanas apie Lietuvoje pokario metais vykusį atkaklų partizaninį pasipriešinimą. Jame persipina tokios temos kaip begalinė meilė Tėvynei, šventas kovotojų laisvės troškimas, tikėjimas pergale ir kova, kai nėra jokios galimybės laimėti. Susirinkę skaitytojai pabrėžė, kad gal būt dėl to romanas toks vykęs - jame partizanai nėra nei idealizuojami, nei smerkiami jų kai kurie abejotini kovos metodai. Romane paliestos ir meilės, išdavystės, keršto temos - juk kovotojai už Lietuvos laisvę irgi buvo tik žmonės, su savo jausmais, troškimais ir siekiais.

Skaitant romaną, dėmesį patraukė originalus pasakojimo stilius - romanas suskirstytas į trylika giesmių, kurių kiekviena skirta žūstančiam partizanui. Be to, partizanai pavadinti apaštalių vardais „ir visa tai be teatrališkumo kreipia į transcendenciją: kovotojai žūsta kaip laisvės pranašai, krauju patvirtindami savąjį tikėjimą Tėvyne, nepriklausoma valstybe, Lietuvos išsivadavimu ir jos ateitimi“ (ištrauka iš romano anotacijos).

Partizanai neturi nė mažiausios tikimybės išgyventi, kova yra beprasmė, bet jie renkasi žūtį, o ne gyvenimą okupuotoje Tėvyneje: „Tai buvo sąmoninga auka, savo gyvybės atidavimas už tokią abstrakčią sąvoką kaip tėvynė. O gal šis žodis jiems nebuvo abstrakcija? Gal jame slypėjo tai, ko mes nebegalime įsivaizduoti? Galbūt visais laikais, visais amžiais šalia abejingųjų, racionaliai mąstančių, labiausiai už viską vertinančių savo gyvybę egzistuoja ir tokie vyrai bei moterys, kurie gimsta ir gyvena su ypatingai svarbiu pareigos pojūčiu - ginti Tėvynę kad ir kas ją ištiktų“ (239 psl.).

Meistriškas autoriaus pasakojimas dar kartą atvertė dramatišką pokario tragedijos puslapį, o vaizdingi ir išsamūs partizaninės buities, kovos, žiaurių kankinimų vaizdai sukrėtė kiekvieną skaitytoją iki pačių sielos gelmių.

Romane drąsiai išsakyta kritika nepriklausomos Lietuvos vadovybei bei kariuomenei, vadovavusiai valstybei 1940 metais. Renginyje dalyvavusių skaitytojų nuomone, šis

romano aspektas liko kritikų beveik nepastebėtas.

Susitikimo metu P. Venclovas pasakojo ir apie neeilinį romano „Kartybių taurė - iki dugno“ likimą. Knygos rankraštis iš pradžių buvo įteiktas Lietuvos rašytojų sąjungos leidyklai (LRS leidykla), bet kai autorius sužinojo apie Amerikos lietuvių tautinės sąjungos anoniminį literatūros konkursą *Lietuvai - tūkstantis metų!*, atsiėmė romaną ir išsiuntė konkurso komisijai. Amerikoje romanas buvo labai gerai įvertintas ir laimėjo pirmąją vietą. P. Venclovas prasitarė, kad po tokios romano sėkmės, nors ir žinodamas, kad ne visos lietuvių rašytojų knygos gauna Kultūros ministerijos paramą - be kurios savo ruožtu LRS leidykla neleidžia knygų - net neabejojo, kad „rankraštis netrukus pavirs knyga“. Deja, finansavimas nebuvo gautas dvejus metus iš eilės. Autorius prisiminė, kad dėl to labai krintosi ir jau buvo beprarandęs viltį, kada nors laikyti rankose savo knygą. Tačiau aplinkybės susiklostė palankiai, ir autoriui pavyko gauti paramą leidybai: pagelbėjo jo žmonos

Gražinos giminės, pažystami. Solidi parama pasiekė ir iš Šveicarijos lietuvių. Rašytojas sako jau vien dėl to troškęs atvykti į Šveicariją, kad galėtų asmeniškai pristatyti romaną bei padėkoti visiems prisidėjusiems.

Autoriaus ir savo vardu dar kartą nuoširdžiai dėkoju visiems, tikėjusiems knygos reikalingumu ir finansiškai parėmusiems knygos leidybą: Dariui Krasauskui, kuris vienas iš pirmųjų aktyviai parėmė šią akciją, Ingai Belevičiūtei-Buchs ir Jūratei Caspersen už paramą ir rašytojo bei jo žmonos Gražinos globą Berne ir Ciuriche, Virginijai Sakalauskaitei, kuri ne tik kad paaugojo pinigų knygos leidybai, bet ir suorganizavo knygų atvežimą į Šveicariją, bei visiems Šveicarijos lietuviams, parėmusiems knygos leidybą: Dianai Brunner, Sonatai ir Viliui Zabulioniams, I. ir S. Ž. Dėkoju ir Loretai Hartung, kuri rūpinosi salės suradimu renginiui, Eglei Kačkutei, globėjusiai svečius Ženevoje bei visiems Bazelio ir Ciuricho knygos klubų nariams, gausiai dalyvavusiems knygos pristatyme.



Susitikime su Petru Venclovu Bazelyje. Ilonos Katkienės nuotrauka.



## „Gyva atmintis“ - akcija trėmimo aukoms pagerbti



VIRGINIJA  
SIDERKEVIČIŪTĖ

**2012 m. kovo mėnesio 25 d. Bazelyje buvo paminėta 1949 m. kovo 25 d. – 28 d. vykusį trėmimų operaciją „Priboj“.**

Saulėtą kovo 25 d., atsiliepdami iš Tarptautinės komisijos nacių ir sovietinio okupacinių režimų nusikaltimams Lietuvoje įvertinti iniciatyvą, Bazelyje gyvenantys lietuviai rinkosi paminėti žiaurų Baltijos šalių žmonių likimą. Minėtos operacijos „Priboj“ („Bangų mūša“) metu iš Estijos, Latvijos ir Lietuvos buvo išstremta 95 tūkstančių žmonių.

Laukdami kol sutems, vieni kitiems pasakojome tai, ką esame girdėję iš tėvų, senelių, kitų artimųjų – iš tų, kurių kiekvienas nuėjo savo Golgotą atšiauriame Sibire, kurie ilgus metus buvo priversti gyventi nežmoniškais sąlygomis. Akcijoje dalyvavusi Asta Ruzgytė atsinešė ir paskaitė keletą ištraukų iš savo tėčio išleistos atsiminimų apie tremties metus brošiūros. Rimgaudas Ruzgys atsimena, kad ne visiems ištremtiesiems pavyko pasiekti kelionės galą: „Ilgos kelionės gyvulinuose vagonuose ir sunkių sąlygų išvargint, pirmiausia neišlaikė seneliai ir maži vaikučiai. Kelionės metu, vagonuose mirę žmonės, traukiniui sustojus, buvo paliekami, tad iki šiol giminės nežino jų palaidojimo vietos ir kapelių“. Pasiekus kelionės tikslą, ištremtiesiems reikėjo kurtis savo jėgomis: „Mūsų šeimą apgyvendino sename Chutoro gyvenvietės name su stogu, durimis ir langais, tik be pečiaus. Iki mūsų atvykimo šiame name buvo vienas, maždaug 7 metrų ilgio ir 5 metrų pločio kambarys. Vėliau jį pertvėrė plonomis lentomis ir padarė keturis kambariukus bei mažą

koridoriuje. Šiame name glaudėsi penkios šeimos“ – (aut. pastaba: iš viso 21 žmogus).

Vakaro metu prisiminėme, kad 1944-1953 m., vadinamosios Antrosios sovietinės okupacijos pirmojo etapo metu, buvo vykdomas ne tik „fizinis genocidas“, bet ir „etnoidas“: lietuvių kultūros naikinimas, vykdoma rusifikacija, draudžiama religija, diegiama komunistinė ideologija.

Susirinkusieji vienas po kito pasakojo ką žino apie tremtį, ir tos kalbos būtų dar ilgai netilę, bet jau temo ir reikėjo pradėti pagrindinę akcijos dalį. Patraukėme prie Bazelio parodų rūmų esančio *Resentalanlage* parko ir uždegėme keletą šimtų žvakučių. Jos buvo skirtos visiems tremtiniais, kurie vergiškais sąlygomis dirbo Sibiro miškų kirtavietėse, aukso ir anglies kasyklose bei statybose; tiems, kurie nematydami jokios vilties sugrįžti iš tremties, šoko iš važiuojančių traukinių ar kitaip bandė bėgti, buvo nušauti ešelonų sargybinių ar neatlaikę sunkios kelionės, mirė pakeliui; tiems, kurie atgulė amžinam poilsiui svetimame krašte ir tiems, kurie po ilgų ir alinančių Golgotos metų grįžo atgal į Lietuvą ir toliau buvo persekiojami.

Žvakių liepsnoje išsiplieskė viltis, kad mūsų tautos kančios nebus tik nebylūs įrašai istorijos knygų puslapiuose. Bėgant metams keičiasi kartos, mažėja gyvų tremties liudytojų skaičius. Ateinančių kartų pareiga – mūsų visų pareiga - prisiminti, liudyti ir pasakoti visam pasauliui apie mažos tautos begalinę kančią ir ryžtą siekti laisvės, nes mes - GYVA ATMINTIS.

### Keletas faktų apie trėmimus iš Lietuvos

Daugumai trėmimai asocijuojasi su pirmaisiais masiniais 1941 m. birželio mėnesio trėmimais, kai iš Lietuvos buvo išstremta virš 16 tūkstančių žmonių. NKVD dokumentuose trėmimų operacija buvo vadinama „socialiai svetimų elementų išsiuntimu“. Į tremiamųjų sąrašus

pateko Nepriklausomybės kovų dalyviai, aukšti Lietuvos valstybės pareigūnai, Šaulių sąjungos nariai, policininkai, mokytojai, žurnalistai – žodžiu, politikos, visuomenės ir kultūros atstovai. Bet tai buvo tik „raudonojo teroro“ pradžia.

Praūžus karui, sovietai toliau vykdė masines represijas. 1945-1948 m. pradžioje lietuviai buvo tremiami, siekiant atkeršyti už partizanų antpuolius. O dauguma 1948-1951 m. ištremtųjų buvo priskirti prie „buožių“ klasės.

Iki 1948 m. didžiojo trėmimo buvo išstremta apie 12 tūkstančių lietuvių. 1948 m. gegužės 22d. 4 valandą ryto įvykdytas didžiausias masinis Lietuvos gyventojų trėmimas, kurio metu į gyvulinius vagonus buvo suvaryta ir iš Lietuvos išstremta apie 40 tūkstančių žmonių, jų tarpe – 10 tūkstančių vaikų iki 15 metų.

Gyvenimas nešildomuose namuose, badas, sunkus priverstinis darbas bei ligos lėmė, kad jau 1945 – 1947 m. 25 proc. tremtinių mirė trėmimo vietose. Bendras minimalus 1945-1952 m. tremtinių skaičius siekia apie 118 tūkstančių. Per šiuos metus į tremtį išvežta daugiau kaip 32 tūkstančiai lietuvių vaikų, įskaičiuojant ir tremtyje gimusiuosius. 1948 m. ir 1951 m. išstremti lietuviai sudarė 49 proc. iš 46,5 proc. tais metais Sovietų Sąjungoje ištremtų žmonių.



Žvakučių jūra Bazelyje.  
Virginijos Siderkevičiūtės nuotrauka.

## Šveicarija Lietuvoje



DIANA  
BRUNNER

Jei kam Jonavoje pasakysi, kad gyveni Šveicarijoje - niekas labai nesistebės. Na ir kas, kaimas gi. Nuo Jonavos penkis kilometrus nutolęs. Arba pasigyręs, kad gyveni Venecijoje arba Londone, taip jokio nustebimo arba kitos tikėtinios tokiu atveju reakcijos nesulauksi. Kaimai gi, tokie patys, kaip ir Šveicarija.

Manoma, kad tokį pavadinimą kaimui davė kadaise toli keliavęs vietos dvarininkas ir metraščiuose Šveicarijos kaimas minimas nuo XVIII a. Dabar tai labai graži miško apsupta gyvenvietė, kurioje gyvenimas virte verda. Veikia labai aktyvi kaimo bendruomenė, yra kultūros centras, tautodailininkų ir amatų muziejus, modernus sporto centras su futbolo, krepšinio ir paplūdimio tinklinio aikštelėmis, darželis, mokykla. Gyventojai gali prisijungti prie kaimo kapelos, šaškių klubo, baikerių, ar intelektualų, poezijos, filosofijos mėgėjų klubo „Prie kavos“ veiklos. Šveicarijos kaimas turi ne tik savo herbą, bet ir savo himną!

Rudenį teko dalyvauti renginyje



Kartu su „Varpena“ Ciuriche.  
Loretos Turner nuotrauka.



Nuo Jonavos iki Šveicarijos - tik 5 kilometrai. Daivos Schuetz nuotrauka.

„Rudens mozaikoje“. Jau prie kaimo sustabdė „muitinės“ darbuotojai, klausdami mano paso. Parodžiau. Nepatikėjo, pavartė ir atidavė atgal, bet praleido. Per šią šventę buvo kalamos šveicariškos monetos, atgijo senieji amatai, viena daina vijo kitą. Modernioje sporto aikštėje vyko futbolo varžybos - Seimo komanda prieš Jonavos savivaldybės komandą, kuriai priklauso net ir Jonavos kunigas.

Šios šventės metu ir pasirašėme bendradarbiavimo sutartį tarp mūsų Šveicarijos lietuvių bendruomenės ir Šveicarijos kaimo bandruomenės.

Pirmas šios sutarties vaisius – Šveicarijos kaimo kapelos „Varpena“ pasirodymas mūsų Vasario 16-osios

šventėje. Lietuvos šveicarai pirmą kartą lankėsi Šveicarijoje (tik vadovė Danutė jau buvusi čia). Aš su drauge Loreta Turner, abi jonavietės, su svečiais kartu aplankėme Liucernos senamiestį, žavėjomės ežeru ir gražia pavasariška diena. Daugiausiai išpūdžių turėjome „Gletschergarten“ – neperspėjusi juos įleidiu į veidrodžių salę, kurioje prisijuokėme tiek, kad žandikauliai skaudėjo. Vieną pusdienį praleidome Ciuriche, ir jau vakare jų laukė pasirodymas. Jie taip nervinosi! Bet mūsų Rokui talkinant, vakaronė išjudino visų kojas.

Žinau, kad Šveicarijos kaimo krepšininkai taip pat labai nori su mumis bendrauti, gal kas turėtumėte kokių konkrečių idėjų ar pasiūlymų?



„Varpena“ Vasario 16-osios šventėje Ciuriche.  
Dianos Brunner nuotrauka.



## Pasilikę Šveicarijos žemėje



JŪRATĖ  
CASPERSEN

Istorinių ir kultūrinių Lietuvos ir lietuvių pėdsakų ieškojimas ir paženklimas Šveicarijoje yra svarbi ŠLB veiklos sritis. Ir kuo toliau šioje srityje dirbama, tuo tų pėdsakų randama daugiau - tiek geografinė prasme, tiek jų reikšmė Lietuvai ir mums, Šveicarijoje gyvenantiems lietuviams. Tai tampa tarsi tiltu tarp praeities ir dabarties, tarp Lietuvos ir Šveicarijos.

Nuo praeitų metų pavasario mūsų dėmesio centre yra Leze (Leysin) kaimelis Vo (Voud) kantone. Tai kaimelis, 1900-1950 m. garsėjęs savo sanatorijomis ir gydyklomis, ypač nuo tuberkuliozės. Jų čia buvo daugiau nei 80. Šios gydyklos buvo lankomos ir lietuvių, kuriems sanatorija Šveicarijoje dažnai tapdavo paskutine viltimi..

Taip Leze sanatorijose skirtingu metu atsirado dvi žymios ir šandien Lietuvoje aukštinamos asmenybės: **Ramūnas (Romanas) Bytautas** (1886-1915) – vienas pirmųjų Lietuvos profesionalių filosofų, žymus psichologas ir publicistas, ir **Antanas Samuolis (Samulevičius)** (1899 -1942) - lietuvių moderniosios tapybos pradininkas. Atviloti čia paskutinės vilties pasveikti, jie mirė sanatorijose ir buvo palaidoti vietinėse kaimelio kapinėse.

Atidus skaitytojas tikriausiai jau pastebėjo, kad abu Lietuvos šviesuoliai mirė, kai Europą siaubė I ir II pasauliniai karai, tai tikėtis, kad kas nors būtų rūpinęsis iš Šveicarijos parsigabenti mirusiųjų palaikus, būtų tiesiog naivu. Abu lietuviai buvo palaidoti Leze kapinėse, kurios, beje, yra beveik keturi kilometrai už kaimelio, atokiau, prie miško.

Nors sanatorijos ir gydyklos surinkdavo didelę kaimelio pajamų dalį, buvo stengiamasi kaip galima daugiau atsiriboti nuo sergančiųjų, kurių dauguma buvo svetimtaučiai. Vietiniai gyventojai, bijodami užsikrėsti, nebendraudavo su ligoniais. Net lankytojų viešbučiai būdavo toliau nuo sanatorijų.

Po Antrojo pasaulinio karo buvo plačiai pradėti naudoti antibiotikai, kurie sėkmingai gydė plaučių ligas, ir to pasėkoje, Leze sanatorijų, kuriose daugiausia buvo gydoma saulės terapija, lankymas sumažėjo. Viena po kitos gydyklos buvo uždaromos ir verčiamos poilsio namais ar viešbučiais. Bet turistai vis tiek nelabai čia plūdo, ir vietiniai gyventojai manė, dėl to kalta slogi kaimelio praeitis. Buvo bandoma visai pakeisti Leze įvaizdį. Buvo siekiama „užmiršti“ ir „atsikratyti“ praeities, net visos sanatorijų ligonių bylos išgabentos iš kaimelio į Raudonojo kryžiaus archyvus. Šiandien Leze nėra likę jokio čia gyvenusių tuberkuliozininkų pėdsako, ir matyt, nenorima, kad ta praeitis būtų primenama.

Leze internetinėje svetainėje jis pristatomas kaip plačių galimybių turistinis ir poilsinis, nepaliestos gamtos kampelis prancūziškos Šveicarijos Alpėse, iš 1263 metrų aukščio žvelgiantis į Monblano kalnų masyvą ir tiesiai nusileidžiantis į Ženevos ežero vandenį. Jame gyvena apie 4000 gyventojų, iš kurių 61,7% sudaro užsieniečiai (tai didžiausias užsieniečių skaičius Šveicarijos savivaldybėje).

Grįžtant prie mūsų temos apie siekį surasti lietuvių pėdsakus, reikia pasakyti, kad surasti buvusių sanatorijų, kuriose gydėsi R. Bytautas ir A. Samuolis, pastatus nebuvo sunku. Pastatai Šveicarijoje yra išsaugomi daug ilgiau nei išsaugojami mirusiųjų kapai. Šveicarai į šį reikalą žiūri labai racionaliai: trūksta vietos, ją reikia taupyti, žemė brangi, reikia rūpintis gyvais, o ne mirusiais. Vis daugiau žmonių pareiškia norą būti

palaidoti bendrame kape. Todėl daugelyje vietų Šveicarijoje kapai naikinami po 25 metų nuo paskutinio laidojimo. Giminėms yra pranešama, kada bus naikinamas kapas ir kad jie pasiimtų antkapį. Jei kapinės didelės, neatsiimti išskirtiniai ar meninę vertę turintys antkapiai yra sustatomi kaip skulptūros kapinių alėjose.

Toks požiūris visiškai prieštaringas lietuvių sąmonei, kuris mirusįjį mini tik geru žodžiu, ir jo paskutinė poilsio vieta yra prižiūrima ir puošiama tol, kol yra gyvas nors vienas artimas žmogus. Ir mūsų didžiojo poeto Justino Marcinkevičiaus pasakytą: „yra žmogus - ir kapas turi būti“ („Žemė“, 1974). Dėl to jau ne pirmus metus mus pasiekdavo žinia ir raginimas, kad Ramūno Bytauto ir Antano Samuolio kapus reikėtų surasti. Juk šių Lietuvai reikšmingų žmonių atminimui yra įkurti muziejai (1991 m. Prauliuose, Jonavos raj. atidarytas Samulevičių šeimos memorialinis muziejus-sodyba, kurioje yra Antano Samuolio klėtelė, kur jis gyveno ir dirbo), rengiami metiniai plenerai ir parodos, iškilmingais minėjimais pažymimi jų



Antanas Samuolis

gimimo jubiliejai ir mirties metinės (2011 metais iškilmingai paminėtos Ramūno Bytauto 125 - osios gimimo, o šiais, 2012-aisiais, Antano Samuolio 70-osios mirties metinės), o nei vieno, nei kito kapų nebeįmanoma surasti.

Todėl kilo mintis įamžinti R. Bytauto ir A. Samuolio paskutinę poilsio vietą, pastatant prieš kapines suolelį su dviem mažomis bronzinėmis lentelėmis. Tegu prisėda praeivis pailsėti ar pasigrožėti kalnais, o kartu ir sužinoti, kad čia tokių dviejų lietuvių būta. Leze savivaldybei buvo nusiųstas kreipimasis su prašymu leisti įgyvendinti mūsų idėją, bet jie arba nelabai suprato, kodėl mums tai yra svarbu, arba suprato, tik nenorėjo daryti mums išimties iš bendros taisyklės... Viena vietinė šveicarė prisiminė, kad teko bendrauti net su keletu užsieniečių, bandančių surasti šeimos narių kapus.

Leze savivaldybė nesutiko su mūsų suoliuko idėja, nes neva jie jau seniai ruošiasi sutvarkyti aplinką apie kapus ir galbūt net įrengti kažką panašaus į Ramybės parką, todėl mūsų suoliukas gali nebetikti ar išsiskirti iš aplinkos dizaino. Toks atsakymas mus nuliūdino, bet pateikta priežastis atrodė pakankamai pagrįsta ir suprantama. Net atrodė, kad gal patys savo prašymu pastūmėme šveicarų imtis seniai atidėliojamų darbų.

Tada paprašėme, ar būtų galima pakabinti dvi atminimo lenteles ant beveik 100 metrų akmeninės sienos, juosiančios civilines kapines (yra šalia ir karių kapinės), bet atrodė, kad ir ten šveicarams pagailo vietos. Tikimės, kad tai ne paskutinis jų žodis, ir kad ateityje bus surastas kompromisas. Dėl šių objektyvių priežasčių mums reikėjo atšaukti birželio 24d. planuotą įamžinimo renginį, kuriame turėjo dalyvauti apie 30 svečių iš Lietuvos, iš visuomeninių organizacijų, atstovaujančių R. Bytautą ir A. Samuolį. Suplanuota buvo ne tik atminimo lentelių atidengimas, bet ir šventė, su Lietuvos dailininkų parodos atidarymu bei lietuviškų tautinių šokių programa.

Kuo gi reikšmingi Ramūnas Bytautas ir Antanas Samuolis Lietuvai ir lietuviams? Ir kaip jiems likimas



A. Samuolio drobės „Moteris geltonu rūbu“ (1933m.) kopija puošia buvusios jo lankytos sanatorijos kambario sieną. Prano Griušio nuotrauka

lėmė atvykti į Šveicariją ir niekad iš jos nebesugrįžti?

2011m. lapkričio 10 d. Vilniaus mokytojų namuose buvo minimos lietuvių profesionalios filosofijos pradininko **Ramūno Bytauto (1886-1915)** 125-osios metinės. Per jas ne kartą nuskambėjo žodžiai, kad „Lietuvoje vėl gyvas Ramūno Bytauto vardas“. Ieškant pradžių pradžios, jau yra atsitikę, kad ją randame apgautą užmaršties skraiste. Taip buvo ir su R. Bytautu. Mokslininkai ir visuomenininkai, bandantys atgaivinti atmintį apie R. Bytautą, pažymi jo neeilinę reikšmę Lietuvos profesionalios filosofijos pradžiai, kultūros filosofijos pradmenims, tautinės sąmonės suvokimui ir svarbią vietą bendrinės lietuvių kalbos formavimui.

Ramūnas (Romanas) Bytautas gimė 1886 m. rugpjūčio 29 d. Žemaitijoje, Varnių valsčiuje (dabar Telšių raj.), nutautėjusių bajorų šeimoje. Šeima buvo sulenkėjusi, niekas joje nebekalbėjo lietuviškai. Ji buvo ne tik nutautėjus, bet ir nusigyvenus. Tėvai dažnai keldavosi iš dvaro į dvarą, kur nuomodavosi žemę pragyvenimui. Romanas pradinę mokyklą baigė Kražiuose, tada šeima išsikėlė į Permę. Po metų Bytautai vėl grįžo į Lietuvą ir Romanas pradėjo lankyti 1-ąją Vilniaus berniukų gimnaziją. Jau baigęs gimnaziją, Bytautas pradėjo

suvokti, kad jis yra atgimstančios, moderniai mąstančios tautos dalis, mąstė, kas esąs, ko nori ir ko turi siekti. Jis savarankiškai išmoko lietuvių kalbą ir atgimimo dvasioje susilietuvino savo vardą iš Romano į Ramūną.

1905 m. R. Bytautas kartu su savo geriausiu draugu Stasiu Šilingiu išvyko mokytis į Maskvos universitetą. Iš pradžių Bytautas buvo įstojęs į Teisės fakultetą, bet po dviejų metų perėjo į Istorijos - filosofijos fakultetą. Jau Maskvos universitete R. Bytautas atsiskleidė kaip universalus mokslininkas, o grįžęs į Lietuvą, iškart įstojo į Jono Basanavičiaus Vilniuje įkurtą Lietuvių mokslo draugiją. Jaunasis mokslininkas daug darbų skelbė periodinėje spaudoje. 1908 m. „Draugijos“ žurnale buvo išspausdintas jo straipsnis „Šis tas iš lietuvių kalbos filosofijos“, kiek vėliau „Aušrinėje“ paskelbė išskirtinį straipsnį „Tauta ir tautiškoji sąmonė“, o straipsnyje „Filosofija“, R. Bytautas išaiškino įvairias filosofijos sąvokas, parodė šio mokslo santykį su kitais mokslais ir jo svarbą žmogui.

1910 m. R. Bytautas susirgo pleuritu, o 1913 m. jam buvo diagnozuota kaulų džiova. Liga greit progresavo. Netrukus jis išvyko gydytis į Italiją, o iš ten 1914 m. balandžio mėn.- į Leze gydyklą Šveicarijoje. Džiovos pakirstas, R. Bytautas mirė 1915





Ramūnas Bytautas

m. birželio 22 d., ir buvo palaidotas kaimelio kapinėse.

Anot Bytauto prosūnėno Sauliaus Kubiliaus, gyvenančio Romoje, Ramūną Bytautą Šveicarijoje lydėjo ir slaugė tuomet buvusi jo širdies draugė Marytė Kuraitytė (1886-1982), vėliau ištekęsusi už garsaus dailininko Adomo Varno.

**Antanas Samuolis (Samulevičius)** - lietuvių moderniosios tapybos pradininkas, kurio darbai lietuvių mene paliko dideles kūrybines vertybes ir paklojo pamatus ištisoms lietuviškos tapybos kartoms. A. Samuolis yra sukūręs apie 60 darbų. Tai raiškios figūrinės kompozicijos, peizažai, naturmortai ir portretai. Samuolio kūriniai yra labai emocionalūs, sodrių spalvų. Šiandien didžioji jo darbų dalis yra saugomi Nacionaliniame M.K. Čiurlionio dailės muziejuje (31), dar 7 darbai saugomi Lietuvos dailės muziejuje, kiti – privačiose kolekcijose. Pažymint Antano Samuolio reikšmę Lietuvos meno raidai, nuo 1994 m. Lietuvoje vyksta tarptautiniai dailininkų simpoziumai (plenerai), skirti jo atminimui.

Antanas Samuolis gimė 1899 m. birželio 3 d. Puišiuose, Raseinių rajone, studijavo Kauno meno mokykloje, V. Vienožinskio studijoje. Parodose pradėjo dalyvauti nuo 1930 m, paskutinį savo paveikslą nutapė 1937 metais. Samuolio tapybos laikotarpis tęsėsi vos dešimtmetį.

XX a. 4 dešimtmetis Lietuvos dailėje buvo permainų laikotarpis. Brendo jauna maištinga dailininkų karta, kurios priešakyje buvo Samuolis. Jis buvo abejingas formaliems tapybos metodams, jo raiška buvo novatoriška, drąsi, be kompromisų. Samuolio tapyba tuometinio Kauno visuomenės ir kolekcionierių pripažinimo nesulaukė, ir tai sąlygojo jo gyvenime didelius nepriteklis, skurdžią aplinką ir sunkias gyvenimo sąlygas. Šalia to, vos tik pradėjus savarankišką kūrybą, A. Samuolį užklupo šeimos liga - tuberkuliozė.

Sveikatai pablogėjus ir dailininkų sąjungai tarpininkaujant, A. Samuolis 1939 m. vasarą išvyko gydytis į Šveicariją, į Leze (Leysin) kurortą. Iš pradžių A. Samuolis gydėsi „Les Aïrelles“ sanatorijoje. Po 1940 m. birželio įvykių Lietuvoje nutrūko nedarbingumo pašalpa, atėidavusi iš tėvynės kaip mokestis už sanatoriją. Tada A. Samuolis buvo perkeltas į ligoninę, priklausiusią labdarininkai „Sanatorium populair“ įstaigai, kurią varguoliams globoti įsteigė „Societe de l'asile“. Čia jis gyveno skolon, nuolat prašinėjo artimųjų ir Lietuvos dailininkų sąjungos kad jį kaip nors paremtų. Bet jau nuo 1942 m. pradžios iš lovos nebekilo. Vasario 9 d. baigėsi jo vargingas ir vienišas gyvenimas, o vasario 12 -ąją buvo palaidotas Leze kaimelio kapinėse.

\*\*\*

Kodėl gi reikia, kad filosofo Ramūno Bytauto vardas vėl būtų gyvas Lietuvoje? Kodėl jau 18 metų Lietuvos dailininkų sąjungos Kauno skyriaus aktyvistai organizuoja tarptautinius simpoziumus ir parodas, skirtas tapytojo Antano Samuolio atminimui? Kodėl šiandieniniam mokslininkui, menininkui ar visuomenininkui yra svarbu, kad Šveicarijoje, kalnų kaimelyje atsirastų suolelis ar atminimo lentelės ant kapinių sienos dviem tautiečiams? Nelengva atsakyti į tokius klausimus. Gal tai yra tik ženklas, kad esame dėkingi ir jaučiamės skolingi savo tautai daug padariusioms asmenybėms? Ar reikia dar kitokių priežasčių?..

## Šveicariškas restoranas Klaipėdoje

VILJA  
BISCHOFF  
HANDSCHIN

**L**ietuvoje viešintys šveicarai savo ilgesį tėvynei gali nuraminti aplankydami „Haemmerli“ restoraną Klaipėdoje.

Vaikščiodami po Klaipėdos senamiestį nustebome, išvydę prie vieno namo plevėsuojančią Šveicarijos vėliavą. Užėję į namą, pamatėme šveicariškai tvarkingą, šeimyniškai jaukų restoraną. Buvo smalsu sužinoti, ar mums gerai pažįstamų patiekalų – veršienos („Zürcher Geschnetzeltes“) ir tarkuotų bulvių („Röschti“) - skonis toks pats, kaip ir Šveicarijoje... Ir nenusivylėme!

Restoranas tokiu lietuvių ausiai keistu pavadinimu sėkmingai gyvuoja jau ne vienerius metus – jis turi garbingą istoriją. Prieš penkis šimtus metų Šveicarijoje gyveno tokia pavarde besivadinantys ginklakaliai, apginkluodavę artimas piliis. Vienam kunigaikščiui jų dirbiniai labai patiko, todėl jis šeimai suteikė herbą.

Restorano savininkas Maxas Haemmerli gimė Ciuriche. Kurį laiką dirbo vyriausiuoju virėju Talvilio (Ciuricho kantonas) senelių namuose, taip pat dalyvavo įvairiuose mitybos aprūpinimo projektuose. Jis tris kartus buvo pasaulio virėjų čempionato nugalėtoju Šveicarijos komandoje!

Paklaustas, kaip toks garbus virėjas atsidūrė Lietuvoje, Haemmerli juokaudamas atsako, kad jį tai padaryti privertė meilės jėga! Kadangi jo žmona, žinoma Klaipėdos advokatė, nenorėjo prarasti mėgstamo darbo, teko jam atvažiuoti ir pradėti gyvenimą iš naujo. Pradžioje buvo

Max Haemmerli savo restorane  
Klaipėdoje.  
Asmeninio archyvo nuotrauka

labai sunku, bet dabar, po aštuonerių metų, jaučia, kad tikrieji jo namai yra čia, Lietuvoje.

Ryši su tėvyne Maxas Haemmerli palaiko ne tik gamindamas šveicariškus patiekalus. Jis aktyviai dalyvauja Šveicarijos bendruomenės (Swiss Community) veikloje, organizuoja Šveicarijos pristatymus bei kultūros vakarus Klaipėdoje, taip pat yra kelionių agentūros „Hämmerli-Tours“ savininkas.

Naujausias aktyviojo šveicaro projektas - kelionės „Šveicarijos pėdsakai Lietuvoje“ organizavimas. Jos maršrutas sudarytas pagal Juditos Levonig knygą „Helvecija ir Lietuva“ ir veda tomis vietomis Lietuvoje, kuriose kažkada gyveno įžymūs šveicarai, pradedant Paracelsu, baroko architektais iš Tičino kantono, baigiant Juozu Eretu ir Emiliu Vinteleriu.

Restorane - adresu Didžioji vandens gatvė 13 - laukiami įvairių tautybių lankytojai, nes ir šeimnininkai, ir vadovai, ir aptarnaujantis personalas kalba visomis pagrindinėmis pasaulio kalbomis.

## Svečių mintys po kelionės

ALDONA PETRAUSKIENĖ

**Š**veicarijos lietuvių bendruomenės Vasario 16-os šventėje koncertavo žinomi Lietuvos estrados atlikėjai Povilas Meškėla ir Jeronimas Milius. Po koncertinės kelionės juos kalbina žurnalistė Aldona Petrauskienė.

**Ar išvyka koncertuoti į Šveicariją buvo planuota, ar netikėta?**

**Jeronimas:** Ši išvyka buvo planuota prieš gerus 3 mėnesius, mat susitikęs Lietuvoje savo pusseserę Jovitą Fink, kuri priklauso Šveicarijos lietuvių bendruomenei, pradėjome kalbėti apie kasmetinius šios bendruomenės renginius. Lyg ir juokais pasiūliau pakoncertuoti drauge su Povilu Meškėla ir abu supratome, jog tai tikrai puiki idėja. Vėliau pradėjome organizacinius klausimus bendrauti su Jūrate Caspersen, kuri pasirūpino, kad mūsų viešnagė praeitų sklandžiai ir itin maloniai.

**Žinant, kad teks koncertuoti labai negausiai, bet įvairiai bendruomenės publikai, ar rinkotės specialų repertuarą? Į ką daugiau kreipėte dėmesį? O gal buvo koks nors pageidavimas iš kvietėjų?**

**Jeronimas:** Publikos negausumas mūsų tikrai negąsdino, nes ne kartą esame įsitikinę, jog žmonių nuoširdumas, atsipalaidavimas ir mėgavimasis smagiu vakaru, o ne žiūrovų kiekis, užtikrina abipusiai įsimintiną, gerą koncertą. Be abejo, rinkomės vien lietuvišką repertuarą, nes juk visi norėjome tos ilgesingai smagios lietuviškos atmosferos ir, manau, pasirinkimas buvo puikus. Visada deriname repertuarą su užsakovais, bet, kadangi su Povilu dainuojame labai įvairaus žanro kūrinius – nuo roko iki miuziklų, - derybų nė neprireikė.

**Kaip pavyko suderinti prieš išvyką savo užimtumą?**

**Povilas:** Kadangi viskas buvo aptarta iš anksto, tai problemos suderinti koncertą Ciuriche nebuvo.

**Ar teko koncertuoti tokio pobūdžio renginiuose, kai kviečiasi lietuvių bendruomenės kitose šalyse? Jeigu taip, tai kokį išskirtinumą turi Šveicarijos lietuvių bendruomenė?**

**Povilas:** Lietuvių bendruomenei užsienyje koncertavome pirmą kartą.

**Jeronimas:** Ir dėl to, kad tai buvo pirmasis kartas, nekantravome sužinoti kaip viskas praeis. Pasak atsiliepimų po koncerto, šis viršijo lūkesčius, ir dabar Šveicarijos lietuvių bendruomenei bus sunku nuspręsti, ką kviesti kitąmet, kai taip aukštai užkelta kokybės kartelė.

**Kokį pažintinį planą turėjote prieš kelionę į Šveicariją?**

**Povilas:** Taip susidėliojo situacija, kad mes Šveicarijoje buvome vos 1 parą ir kažkokio specialaus plano nebuvo, bet dėka Jeronimo pusseserės Jovitos Fink ir jos šeimos mes apžiūrėjome miestą, pabendravome su lietuviais, buvome prie krioklių.

**Jeronimas:** Povilas teisis, plano kaip ir neturėjome, visa tai, ką spėjome nuveikti ir pamatyti, mus maloniai nustebino. Dar kartą ačiū Finkų šeimynai!

**Kaip manote, kodėl išeivių bendruomenėms taip svarbu Lietuvos atlikėjai, koncertuojantys gyvai?**

**Jeronimas:** Aš manau, eiti į koncertą, kur groja pilna fonograma – pinigų išmetimas į balą. Visai nesvarbu, kur tas koncertas vyktų, juk jei tai „negyvo“ garso koncertas, tu geriau gali jį pasižiūrėti namuose per TV ir nešvaistyti savo laiko ir pinigų. Profesionaliam atlikėjui turėtų būti gėda žiopčioti pagal fonogramą, nes tai – klausytojų nuvertinimas bei paprasčiausias apgaudinėjimas. Kartais fonograma padeda labai sergant, bet jei kalba eina daugiau nei apie vieną kūrinių, manau, verčiau nukelti/atšaukti koncertą, nei kvailinti žmones.

**Povilas:** Visiškai sutinku su Jeronimu!

**Ar jūs koncertavote gyvai?**

**Povilas:** Mus stebina tokie klausimai. Net ir atvykę į Ciurichą sulaukėme klausimo: „Ar dainuosite



gyvai?“ Juk klausytojas turi būti reikšnis atlikėjui, nes tas reklumas visada priverčia šį pasitempti, be to dažniausia atlikėjui mokamas honoraras už tai ,kad jis atliktų savo darbą kokybiškai ir nuoširdžiai. Juk kai einate į parduotuvę pirkti ruginės duonos, tikėtės valgyti šviežią ir kvepiančią, alsuojančią kaimiškų pečiūmi, o ne guminę, silikoninio raugo butaforiją!

### Ar Jums buvo įdomi po koncertų kamerinio bendravimo aplinka?

**Povilas:** Tai buvo labai širdžiai malonus momentas. Kai mes bendravome, mus vaišino ir skyrė mums didelį dėmesį. Kas svarbiausia, tai buvo NUOŠIRDU. Aš taip jaučiau.

**Jeronimas:** Žinoma! Jautėsi labai nuoširdi šiluma ir draugiškumas iš susirinkusių žmonių, atlaikėme ilgą fotosesiją su visais pageidavusiais įsiamžinti, bei labai smagiai praleidome likusį vakarą.

### Ar pajutote koks išeivių kultūrinis išprusimas, kas jiems įdomu ir ar svarbus jiems kultūrinis gyvenimas? Kuo jie domisi? Kaip leidžia laisvalaikius, gal kartais pasipasakojo?

**Jeronimas:** Buvo mažokai laiko padiskutuoti visomis temomis, juk praleidome tik vieną parą. Ciuriche pajutome tik tiek, kad čia žmonės daugiau šypsoji, yra nuoširdūs ir itin komunikabilūs. Būtume mielai pasilikę ir ilgiau, nes visi buvo labai svetingi.

### Gal kartais pajutote, kas juos jungia?

**Povilas:** Manau, kad lietuviybę ir pačią Lietuvą visada labiau vertiname išvykę svetur. Pats tarnaudamas armijoje, kad ir kaimyninėje valstybėje, Latvijoje, visada stovint tarnyboje ir išgirdus lietuvišką žodį



ar pamačius automobilį lietuviškais numeriais, per kūną nueidavo šiurpuliukai ir širdis pradėdavo virpėti. Taip ir čia žmonės stengiasi palaikyti tarpusavy lietuviškus ryšius, nepamiršti tradicijų.

### Gal pastebėjote, kaip jie - lietuviai integravosi į Šveicarijos visuomenę?

**Jeronimas:** Kaip ir minėjau anksčiau, buvo per mažai laiko susidaryti tvirtesnę nuomonę, tiesiog pastebėjome, kad žmonės laimingi, o tai – svarbiausia.

### Kuo jie, kaip Šveicarijos gyventojai, galėjo Jus nustebinti, kaip stengėsi parodyti šalį?

**Jeronimas:** Sulaukėme malonių pasiūlymų atvažiuoti dar kartą, kad

pamatytume visą Šveicarijos grožį, tad labai tikimės, jog ateityje tai padaryti pavyks.

### Ar buvote žinomi jiems kaip Eurovizijos dalyviai?

**Jeronimas:** Eurovizija nėra pats svarbiausias dalykas atlikėjo gyvenime, tai eilinis konkursas, tik rodomas platesnei auditorijai. Nors ir dalyvavau joje, bet žmonės mane žino kaip miuziklą, roko atlikėją. Eurovizija nėra ta kortelė, kurią iškėlę priešais save einame į priekį, tikėdamiesi pripažinimo.

### Kokie jūsų atlikti kūriniai labiausiai jiems patiko?

**Povilas:** Mūsų programa buvo sudaryta iš miuziklų arijų, roko dainų, kurias visi žino, arba teko kažkada girdėti. Ir visa tai mes darėme ir darome iš širdies. Tai galėtų daugiau pasakyti tie žmonės, kurie buvo šioje šventėje.

**Jeronimas:** Publika ne tik klausė, bet ir šoko bei dainavo kartu, ir tai mums buvo pats geriausias įvertinimas, be to, ne vienas pasakė, jog tai buvo geriausias koncertas, kurį teko matyti šios bendruomenės renginiuose!

### Gal bandysite sudaryti repertuarą specialiai išeiviams?

**Jeronimas:** Repertuaras jau sudarytas, tereikia organizuoti koncertus, o tam laiko labiausia ir trūksta, reikia žmogaus, kuris tuo užsiimtų.

### Ačiū už išsamias mintis.

*Ilonos Katkienės nuotrauka.*

# Šokoladas - tai dar ne viskas arba šiek tiek apie šveicarišką būdą



LIJANA TAGMANN

Persikelti gyvenimui į kitą šalį nėra paprasta ir lengva. Tai susiję ne tik su buitinais įsikūrimo rūpesčiais,- dažnam tai ir skausmingos savo naujo identiteto paieškos. Bene didžiausias iššūkis – susidūrimas su mažai pažįstama kitos šalies kultūra. Gyvendami tėvynėje mes retai pagalvojame apie mūsų ir kitos tautos žmonių mentaliteto skirtumus, elgesio modelius ir pan. Greičiausiai intuityviai vadovaujamės kažkokiu bendražmogišku imperatyvu, kuris, mūsų supratimu, yra pakankamas, kad atvykę į svečią šalį, galėtume be problemų įsiliesti į jos gyvenimą. Vieniems tai, neblogai pavyksta: per daug nesigilindami, jie nueina prisitaikymo, ar gal tiksliau, pamėgdžiojimo, keliu. Kitiems - susidūrimas su nauja kultūra gana komplikuoatas. Stebėdami aplinką ir save, jie lėtai rūšiuoja „jų“ bei „mūsų“ skirtumus, tarsi dėlioja mintyse viską į atitinkamas lentynas, ir bando išlikti savimi, žingsnis po žingsnio mokydami gyvenimo naujoje šalyje taisyklių.

Tų taisyklių, jei kalbėsime apie Šveicariją, nėra taip mažai. Kad jų perpratimo procesas būtų trumpesnis, šį kartą pasitelksime literatūrą, konkrečiai – tarpkultūrinių santykių ekspertės Margaret Oertig-Davidson vokiečių kalba išleistą knygą “Šokoladas - tai dar ne viskas” (“Schokolade ist nicht alles”). Ši knyga - tai tarsi vadovas, padedantis suprasti šveicarišką gyvenimo būdą, komentuojantis bei nušviečiantis skirtingus šveicarų ir jų užsieniečių kolegų, verslo partnerių, draugų bei kaimynų lūkesčius, požiūrius ir reakcijas, kad abipusio supratimo

dėka būtų išvengta nesusipratimų ar netgi iki jų neprieita. Nors knyga skirta anglosaksiškos kilmės užsieniečiams, ji puikiai tinka ir mums, lietuviams. Šveicariško būdo ypatumus autorė pradeda aiškinti pasitelkdama iš psichologijos tyrinėjimų srities kylančiomis kokoso riešuto ir persiko kultūrų sąvokomis, kurios nusako žmogaus viešo (vaisiaus išorė) bei privataus (vaisiaus vidinė dalis) gyvenimo pobūdį.

Šveicarai, tipiškai kokoso riešuto kultūros žmonės, griežtai atskiria kaimynus, kolegas bei pažįstamus nuo šeimos ir artimų draugų. Tarp viešo ir privataus gyvenimo – kietas išorinis kevalas. Todėl su tais, kurie nepriklauso šeimos ir artimų draugų ratui, nenoriai kalbama apie asmeninius dalykus. Iš čia kyla ir pavardžių naudojimas, kai kalba eina apie viešumoje (kokoso riešuto paviršiuje) sutinkamus asmenis. Vardais vadinami tik žmonės iš artimiausios aplinkos. Namai – taip pat labai privati sfera: kad nauji žmonės būtų priimti į artimųjų tarpą, kartais prireikia nemažai laiko.

Persiko kultūroje yra visiškai kitaip. Į kiekvieną naujai sutiktą dažnai žiūrima kaip į potencialų draugą. Atitinkamai ir pokalbis būna atviras bei asmeniškias. Kadangi nėra aiškių ribų, šio tipo žmonės kalbėdami vartoja vardus, o ne pavardes, ir atrodytų, suartėjimui nelieka jokių kliūčių. Šių žmonių namai atviri tiems, su kuriais susiduriama darbe ar šiaip kasdienybėje. Jie yra svetingi ir kviečia pas save net mažai pažįstamus. Jų privataus gyvenimo sfera yra palyginus maža, joje vietos skirta tik šeimai, t.y. žmonėms, su kuriais “persikus” sieja visą gyvenimą trunkantys ryšiai. Kiti artimi santykiai nebūtinai yra ilgalaikiai. Pakanka, kad jie trunka tik tam tikrą laiką. Be to, persiko kultūros atstovams būdingas stipresnis priklausomybės poreikis, jie ieško bendrumų su pokalbio partneriu, dažnai trokšta tapti mėgiamais. „Kokoso riešutų“ tarpe – priešingai: juose



stipriau išreikštas nepriklausomybės, laisvės bei pagarbos troškimas, jiems nėra taip svarbu užkariauti kitų žmonių simpatijas.

Nors nėra abejonių, kad persiko kultūros bruožai gali būti būdingi kokoso kultūros asmenims ir atvirkščiai, minėtos knygos autorė išskiria dar ir kiekvienam kultūros tipui būdingas mandagumo strategijas bendraujant (daugelis nesusipratimų kyla būtent dėl to, kad bendravimas vyksta ne tame pačiame lygmenyje). Taigi, pokalbio metu persiko kultūros tipas yra dėmesingas pašnekovui, rodo susidomėjimą juo, pabrėždamas tai klausimais, dedasi suprantas jo padėtį, suteikia žinių apie save, ieško bendrumų, į pašnekovą kreipiasi vardu, tai reiškia, elgiasi draugiškai svetimųjų atžvilgiu. Tokį nusistatymą parodo ir juokaudamas su jais bei sakdamas komplimentus. Kokoso tipas gi pokalbio metu ypatingo susidomėjimo nerodo, nesistengia ką nors daugiau apie pašnekovą sužinoti, lengvas pokalbis („small talk“) šiuo atveju yra paviršutiniškas ar net netikras (nes nėra tikro susidomėjimo), į pašnekovą, tarsi pabrėžiant skiriančias ribas, kreipiamasi pavarde, o tylėjimas laikomas aukščiausia nepriklausomybės forma. Korektiškas elgesys čia yra svarbesnis už draugiškumą, ir tam tikri ritualai suvokiami kaip pagarbos ženklas.

(Tęsinį skaitykite kitame ŠLŽ numeryje)

### Lietuvaitei – aukščiausias dirigentų konkurso nugalėtojos prizas!

2012m. gegužės 16d. žinomas Šveicarijos vokiečių kalba leidžiamas dienraštis „Neue Zürcher Zeitung“ paskelbė, kad Ciuricho Aukštosios Mėnų mokyklos dėstytojo Johannes Schaepli klasės studentė lietuvaitė Mirga Gražinytė - Tyla kasmetiniame Salcburgo festivalio dirigentų konkurse laimėjo pirmąją vietą.

25 metų lietuvaitė, diriguodama Camerata Salzburg orkestrui, įtikinamai nurungė 91 dirigentą ir tapo festivalio konkurso nugalėtoja. Tai pirmoji moteris laimėjusi šį prizą.

Šis kasmetinis Nestlé Fondo įsteigtas 15000 eurų prizas yra skiriamas jaunesniems nei 35 metų talentams. Džiaugiamės ir didžiuojamės tautietės pasiekimu!

Informaciją parengė dr. J. Pečiulionytė



# Naujienos iš Vasario 16-osios gimnazijos

## Iškilmingas Vasario 16-osios gimnazijos priestato atidarymas

Antro pasaulinio karo lietuvių pabėgėlių įkurta Hüttenfelde jau 62 metus gyvuoja lietuviška gimnazija.

Balandžio 26-ąją joje, gausaus būrio garbingų svečių iš Lietuvos ir Vokietijos akivaizdoje, LR Seimo Pirmininkė Irena Degutienė ir Vokietijos Federacinės Respublikos Hesseno žemės Landtago Prezidentas Norbertas Kartmannas perkirpo šventinę juostelę ir oficialiai atidarė naująjį Gimnazijos priestatą. Jį pašventino ir ilgam gyvavimui malda palydėjo Mainco vyskupijos generalinis vikaras prelatas Dietmaras Giebelmannas ir Lietuvos Vyskupų konferencijos delegatas užsienio lietuvių katalikų sielovada prelatas Edmundas Putrimas. Po to sekė šventinės sveikinimų kalbos abiem kalbom, įkurtuvių dovanos ir padėkos šalims, organizacijoms ir privatiems rėmėjams, kurių dėka buvo surinkta didelė dalis reikiamų priestatui lėšų.

Gimnazijos priestato atidarymo projektas buvo gyvybiškai svarbus šios mokymo institucijos išlikimui. Kadangi dabar Vasario 16-osios gimnazija yra dvikalbė, Vokietijos valstybės pripažinta, privati mokymo institucija, jai yra keliami aukšti reikalavimai, kurie užtikrintų moksleiviams geresnes mokymosi sąlygas ir turėtų šiuolaikinius reikalavimus atitinkančius gamtos mokslų kabinetus. Neįvykdžius šių reikalavimų, Gimnazijai grėsė netekti Vokietijos Hesseno žemės valstybinio pripažinimo, kas būtų tolygu jos uždarymui.

Gimnazijos gelbėjimui Kuratorija ėmėsi milžiniško projekto - surasti rėmėjus priestato statybai. Per šventę visas gimnazijos direktorės dr. Bronės Narkevičienės ir Kuratorijos pirmininko Rimo Čuplinsko dėmesys buvo sutelktas padėkoti kiekvienam aukojusiam, nes tik jų dėka atėjo balandžio 26-osios šventė. Lietuvos valstybė šiam projektui paskyrė 0,5 mln. litų.

Vasario 16-osios gimnazija yra ne



*Naujasis priestatas laukia atidarymo. Marytės Šmitienės nuotr.*

tik mokymo institucija. Tai - lietuvių, gyvenančių Vokietijoje ir visoje Vakarų Europoje, vaikų lietuviškos tapatybės išlaikymo židinys, kur puoselėjama lietuvių kalba, tradicijos ir krikščioniška europietiška dvasia. Tai ištisa Lietuvos vardo garsinimo ir lietuviškos kultūros populiarinimo dirbtuvė Vokietijoje ir visoje Europoje. Ten svečiuodamasis gali lengvai pamiršti, kad esi ne Lietuvoje.

Į balandžio 26-osios šventę buvo pakviesta ir Šveicarijos lietuvių bendruomenės pirmininkė Jūratė Caspersen. Ji visų Šveicarijos lietuvių vardu pasveikino Vasario 16-osios gimnazijos moksleivius, mokytojus ir visą bendruomenę su nauju Gimnazijos gyvavimo etapu ir įkurtuvių proga padovanojo lietuvių tautodailininkės Dalios Kerpauskienės tekstilinį gobeleną „Sodžius“, palinkėdama, kad Vasario 16-osios gimnazija dar ilgai gyvuotų ir kurtų lietuviško sodžiaus šeimynišką ir draugišką atmosferą.

Šveicarijos lietuviai turėjo išskirtinę vietą ankstyvos Vasario 16-osios gimnazijos įsteigimo rėmėjų tarpe. Rennhofo pilies Baltojoje salėje kabo didžiulė garbės ir padėkos rėmėjams lenta, kur sąrašo viršuje yra įrašyta



*Gimnazijos direktorė dr. Bronė Narkevičienė, LR Seimo pirmininkė Irena Degutienė ir Hesseno žemės Landtago prezidentas Norbertas Kartmannas perkerpa šventinę juostelę. Marytės Šmitienės nuotrauka.*

Šveicarija, gimnazijos įsikūrimui paaugėjusi 139.850 DM, ir tai buvo padaryta tada, kai šalyje tebuvo likę vos pusšimtis lietuvių. Kita rinkliava bendruomenėje buvo suorganizuota 1971-1972 metais, atsiliepiant į Vokietijos krašto valdybos prašymą aukoti Gimnazijos naujam berniukų bendrabučiui. Tada Šveicarijos lietuviai suaukojo virš 5000 DM, kurių užteko vieno kambario įrengimui.

Gimnazijos priestato statybai buvo surasta nors ir daug, bet nepakankamai rėmėjų ir draugų, todėl tebevyksta paramos akcija „Nutieskime kelią į Vasario 16-osios gimnazijos ateitį“. Norintiems paaugėti - [www.gimnazija.de](http://www.gimnazija.de) svetainėje yra paruošta Gimnazijos rėmimo fondo Paypal sąskaita.

*ŠLŽ informacija*

## NAUDINGI ADRESAI

**ŠLB valdybos pirmininkė Jūratė Caspersen**  
Dorfstrasse 198,  
8706 Meilen  
+41 (0) 76 330 92 00  
[jurate@caspersen.ch](mailto:jurate@caspersen.ch)

**LR ambasada Šveicarijoje**  
Kramgasse 12, 3011 - Bern  
+41(0) 31 352 52 91  
<http://ch.mfa.lt>,  
[amb.ch@urm.lt](mailto:amb.ch@urm.lt)

**LR garbės konsulas Gintautas Bertasius**  
Tičino kantone  
Via Luganetto 4, P.O. Box 743  
6962 Lugano - Viganello 6  
+41 (0) 91 971 56 43  
[g.bertasius@bluewin.ch](mailto:g.bertasius@bluewin.ch)

**LR garbės konsulas Michel Sogny**  
Ženevos ir Vo kantonuose  
2 Avenue de Warens, 1203 Genève  
[www.sogny.com](http://www.sogny.com)

**LR garbės konsulas Graziano Pedroja**  
Ciuricho ir Cugo kantonuose  
c/o Juris Treuhand AG,  
Selnaustrasse 5, 8001 Zürich  
+41 (0) 43 817 66 10,  
[pedroja@juris.ch](mailto:pedroja@juris.ch)

## ŠLB banko sąskaitos duomenys:

Litauische Gemeinschaft, 8050 Zürich.  
Zürcher Kantonalbank, 8010 Zürich  
IBAN CH38 0070 0110 0013 0089 1  
SWIFT (BIC) ZKBKCHZZ80A

Žurnalo „Pasaulio lietuvis“ prenumerata:  
PLB atstovybės Lietuvoje sąskaitos Nr.  
(IBAN) LT76 7300 0101 2423 6579  
Bankas: AB „Swedbank“  
Banko adr.: Konstitucijos pr. 20A, 03502 Vilnius, Banko kodas: 73000  
SWIFT kodas: HABALT22  
kaina metams 33 eurai.

## REDAKCIJOS SKILTIS

Laikraščio redkolegija: Virginija Siderkevičiūtė, Lijana Tagmann ir Vilija Bischoff Handschin.

Maketavo Diana Brunner. Laikraštis spausdintas [www.esf-print.de](http://www.esf-print.de)

**Straipsniai, informacija, reklamos priimami el. paštu: [slz@lietuviai.ch](mailto:slz@lietuviai.ch).** Reklamos kaina - 30 frankų.

Laikraštis yra Šveicarijos Lietuvių Bendruomenės leidinys, išeina 2 kartus per metus 200-250 egz. tiražu.

Perspausdinant straipsnius, būtina nurodyti šaltinį.

## Bendruomenės interneto svetainė: [www.lietuviai.ch](http://www.lietuviai.ch)

Bendruomenės nariai, norintys gauti **tik elektroninį** „Šveicarijos lietuvių žinių“ variantą, praneškite el. paštu: [jurate@caspersen.ch](mailto:jurate@caspersen.ch)

## DĖKOJAME

Nuoširdžiai dėkojame „Versmės“ leidyklai ir jos vadovui p. Petrui Jonušui už dosnią lietuviškų knygų dovaną ŠLB mobilijai ir Ciuricho bei Ženevos lituanistinių mokyklėlių bibliotekoms. Jūsų leidyklos leidiniai, nušviečiantys reikšmingus Lietuvos istorijos įvykius, pristatantys ryškių asmenybių veiklą ir skatinantys patriotinį bei pilietinį brendimą, mums yra labai naudingos. ŠLB valdyba

## UŽJAUČIAME

Nuoširdžiai užjaučiame Viliją Bühler, netekus mylimo vyro Andreas. Su giliu liūdesiu sutikome šią netektį, nes Andreas Bühler buvo tikras Šveicarijos lietuvių draugas; noriai dalyvaudavo mūsų renginiuose, jo namų durys buvo atviros ne vienam mūsų tautiečiui atvykusiam į Šveicariją į įvairius tobulinimosi kursus ar konferencijas. Netekome tauraus žmogaus ir lietuvių draugo.

Nuoširdžiai užjaučiame ŠLB narę Laimą König dėl mylimo vyro mirties. Linkime stiprybės ir ištvermės vienai auginant dvi mažametes dukrytes.

## ANONSAS

Šveicarijos lietuvių Joninių / Rasų šventė „Paparčio žiedo beieškant 2012“ vyks Lozanoje, Lemano ežero pakrantėje birželio 23 d. Visus kviečiame į šventę!

Daugiau informacijos [www.lietuviai.ch](http://www.lietuviai.ch)

## SVEIKINAME

Kartu su Rita ir Heiko Meyer džiaugiamės jų gruodžio mėnesį gimusiomis žaviomis dvynukėmis Luisa ir Sophie, linkime, kad augtų sveikutes ir žvalutes.

50-mečio proga nuoširdžiai sveikiname **Gelmį Šiupšinską** ir linkime visokeriopos sėkmės ir laimės.

**Daivai Mašanauskaitei** apvalaus Gimtadienio proga linkime daug džiaugsmingų gyvenimo akimirkų, bei visų planų ir svajonių išsipildymo.

## NAUJINARIAI

**Lina ir Ramūnas Beniuliai** iš

Jouxten-Mézery (VD)

**Asta Kenstavičienė** iš Cuchvilio

(Zuchwil SO)

**Danguolė ir Johannes Kappich** iš

Ucivilio (Uzwil SG)

**Kairienė Jūratė** iš Zevis Dorf (Seewis Dorf GR)

**Agnė ir Andrew Erickson** iš Ciuricho

**Tomas Dainius ir Raimonda**

**Steikūnaitė** iš Nyderlenco (Niederlenz AG)

**Jonas Šukys** iš Ciuricho (ZH)

**Tatjana Šaulytė** iš Maileno (Meilen ZH)

**Siegfried Ostermann** iš Fribūro (FR)

**Darius Juškevičius iš Bazelio (BS)**

**Giedrė Lideikytė – Huber** iš Ženevos

**Violeta ir Mindaugas Gedgaudai** iš

JAV

**Beatričė Baltrušaitytė** iš Vittersvilio

(Witterswil SO)

Atnaujino narystę po pertraukos:

**Sebastian Meylan** iš Choex (VS)





*Lukas Voggensperger skaito tarmiškai parašytus eilėraščius.*



*Rimantas Kmita skaito savo kūrybą.*



*Susidomėjusi publika Bazelyje*



*Akimirkos iš Poezijos pavasario renginio Ciuriche*



*Dešinėje - Vladas Braziūnas*